Pirkanmaan
hyvinvointialue

Omavalvontasuunnitelma

Psykiatrian
Päivystys- ja konsultaatiopsykiatria,
Aluepsykiatria sekä Terapiapalvelut

Sisällysluettelo

Johdanto 3
1 Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot 3
1.1 Palveluntuottajan ja palveluyksikön perustiedot 3
1.2 Palvelut, toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet 9
2 Omavalvontasuunnitelman laatiminen ja julkaiseminen 11
2.1 Laatiminen ja päivittäminen 11
2.2 Omavalvontasuunnitelman nähtävilläolo ja julkaiseminen 11
3 Asiakas- ja potilasturvallisuus 12
3.1 Palvelujen laadulliset edellytykset 14
3.2 Vastuu palvelujen laadusta 17
3.3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet 18
3.4 Muistutusten ja kanteluiden käsittely 29
3.5 Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen 30
3.6 Henkilöstö 31
3.7 Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta 41
3.8 Monialainen yhteistyö ja palvelun koordinointi 42
3.9 Toimitilat, välineet ja lääkinnälliset laitteet 45
3.10 Tietojärjestelmät ja teknologian käyttö 51
3.11 Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuoja 54
3.12 Lääkehoitosuunnitelma 55
3.13 Infektioiden torjunta 56
4 Omavalvonnan riskienhallinta 58
4.1 Riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen 58
4.2 Riskienhallinnan keinot sekä epäkohtien ja puutteiden käsittely 60
4.3 Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen 61
4.4 Ostopalvelut ja alihankinta 63
4.5 Valmius- ja jatkuvuudenhallinta 64
5 Omavalvonnan toimeenpano ja toteutumisen seuranta 65
5.1 Toimeenpano 65
5.2 Toteutumisen seuranta ja raportointi 65
6 Omavalvontasuunnitelman hyväksyntä 66

Johdanto

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) astui voimaan 1.1.2024. Lain mukaan palvelutuottajan on valvottava oman ja alihankkijansa toiminnan laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunjärjestäjien sekä niiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien, jotka antavat palveluja useammassa kuin yhdessä palveluyksikössä, pitää laatia toiminnastaan omavalvontaohjelma. Pirkanmaan hyvinvointialueen omavalvontaohjelma löytyy Laatu ja omavalvonta - pirha.fi sivuilta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on antanut 14.5.2024 määräyksen omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja seurannasta.

Palveluntuottaja laatii jokaiselle palveluyksikölleen omavalvontasuunnitelman, joka kattaa kaikki palvelut, jotka tuotetaan palveluyksikössä tai sen lukuun.

Omavalvontasuunnitelman laajuus ja sisältö määräytyvät palveluyksikössä tuotettavien palvelujen ja toiminnan laajuuden mukaan.

Omavalvontasuunnitelma on työväline, jonka avulla varmistetaan toiminnan laatua, asianmukaisuutta ja turvallisuutta sekä seurataan asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyttä omavalvonnallisin menetelmin. Omavalvontasuunnitelmaan sisällytetään kuvaus vaaratapahtumien ilmoitus- ja oppimismenettelystä.

Palveluyksikön lähiesihenkilöt vastaavat suunnitelman laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta yhteistyössä henkilöstön kanssa. Omavalvontasuunnitelman hyväksyy palvelulinjojen määritellyt vastaavat viranhaltijat. Omavalvontasuunnitelma päivitetään toiminnan oleellisesti muuttuessa, mutta vähintään kerran vuodessa.

Palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma sähköisesti. Suunnitelma on julkaistava julkisesti, esimerkiksi tietoverkossa, ja pidettävä nähtävänä palveluyksikössä. Suunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista on seurattava ennalta määritellyin mittarein. Havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä. Seurannasta laaditaan selvitys, ja sen perusteella tehtävät muutokset julkaistaan nähtäville.

Pirkanmaan hyvinvointialueen oman palvelutuotannon omavalvontasuunnitelmat ja seurannasta laaditut selvitykset löytyvät verkkosivuilta:
Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi.

Omavalvontasuunnitelma sisältää linkkejä sekä asiakkaalle, että henkilöstölle.

1 Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot

1.1 Palveluntuottajan ja palveluyksikön perustiedot

Palveluntuottaja
Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
kirjaamo@pirha.fi
Kirjaamon käyntiosoite: Niveltie 5, G-rakennus (1. krs)

Y-tunnus
3221308–6

Palveluyksikön nimi
Psykiatrian Päivystys- ja konsultaatiopsykiatria, Aluepsykiatria sekä Terapiapalvelut

Palveluyksikköön kuuluvat palvelupisteet/etäpalvelut ja yhteystiedot

Päivystys- ja konsultaatiopsykiatria
Ylilääkäri Kirsti Nurmela, puhelin 040 639 7811 ja
ylihoitaja Sari Lepistö, puhelin 050 911 3289

Akuuttipsykiatrian poliklinikka
Arkkiatrinkuja 1, 33520 Tampere
Osastonhoitaja Yvonne Marjamaa, puhelin 044 481 1657

Arviointi- ja konsultaatiopsykiatrianpoliklinikka
Hallituskatu 14–16 (2. krs), 33200 Tampere
Osastonhoitaja Yvonne Marjamaa, puhelin 044 481 1657

Kriisiosasto
Tays Keskussairaala, Arkkiatrinkuja 1, 33520 Tampere, T-rakennus, C1, 1. krs
Osastonhoitaja Minna Salonen, puhelin 044 472 9520, Kanslia, puhelin 03 311 63802 / 044 472 9523

Psykiatrian päivystyspoliklinikka
Tays Keskussairaala, Arkkiatrinkuja 1, 33520 Tampere, T-rakennus, C, 1. krs
Osastonhoitaja Minna Salonen, puhelin 044 472 9520, Hoitajat, puhelin 050 306 8145

Riippuvuuspsykiatrian poliklinikka
Hallituskatu 14–16 (2.krs), 33200 Tampere
Osastonhoitaja Yvonne Marjamaa, puhelin 044 481 1657

Valkeakosken psykiatrian poliklinikka
Ylilääkäri Kirsti Nurmela, puhelin 040 639 7811 ja
ylihoitaja Sari Lepistö, puhelin 050 911 3289

Valkeakosken psykiatrian poliklinikka ja Intensiiviyksikkö
Valtakatu 6–8 A, 37600 Valkeakoski
Osastonhoitaja Maija Vuorinen, puhelin 044 472 9747

Sastamalan psykiatria
Ylilääkäri Hanna-Mari Alanen, puhelin 050 367 5290 ja
ylihoitaja Sari Lepistö, puhelin 050 911 3289

Sastamalan psykiatrinen osasto, SAP1
Tays Sastamala, Pursi-rakennus (1.krs), Itsenäisyydentie 2b, 38200 Sastamala

Osastonhoitaja Eveliina Järvenpää, puhelin 044 472 8067, Kanslia, puhelin 03 311 62361

Sastamalan psykiatrian viikko-osasto, SAPV
Tays Sastamala, Pursi-rakennus (1.krs), Itsenäisyydentie 2b, 38200 Sastamala
Osastonhoitaja Eveliina Järvenpää, puhelin 044 472 8067, Kanslia, puhelin 03 311 62411

Sastamalan psykiatrian poliklinikka
Tays Sastamala, Pursi-rakennus, Itsenäisyydentie 2b, 38200 Sastamala
Osastonhoitaja Mikko Peltonen, puhelin 044 485 9016

Terapiapalvelut
Ylihoitaja Sari Lepistö, puhelin 050 911 3289 ja
osastonhoitaja Minna Metelinen, puhelin 050 329 5668

Ohjaustoiminnat
-Kädentaidot, puhelin 050 5434 582 tai 044 472 9990
-Liikunnanohjaus, puhelin 050 587 6799 tai 050 300 3818
-Luontoterapia, puhelin 050 306 5164 tai 050 352 6030
-Luova toiminta, puhelin 044 472 2627
-Ympäristöterapia, puhelin 050 539 7093 tai 050 523 9770

Terapiat
-Fysioterapia, Sairaalahoidon fysioterapeuttien yhteissähköposti: fysioterapia.TA5@pirha.fi, Tampereen psykiatrian poliklinikoille palveluja tarjoavien fysioterapeuttien yhteissähköposti: TA5.AVO-fysioterapia@pirha.fi
-Toimintaterapia, Sairaalahoidon toimintaterapeuttien yhteissähköposti: toimintatera-pia.TA5@pirha.fi, Tampereen psykiatrian poliklinikoille palveluja tarjoavien toimintaterapeuttien yhteissähköposti: TA5.AVO-toimintaterapia@pirha.fi
-Musiikkiterapia, puhelin 050 360 9829
-Taideterapia, puhelin 050 340 7138

Palvelu ja asiakasryhmät, joille palvelua tuotetaan;

Akuuttipsykiatrian poliklinikka

Poliklinikalla arvioidaan vakavista mielenterveyden häiriöistä kärsivän potilaan hoidon tarvetta ja tarjotaan kriisiluonteista tukea 1–3 vastaanottokäynnillä, kun tarve on kiireellinen (1–7 vrk). Lisäksi arviointijakson jälkeen on mahdollisuus tarjota intensiivihoitojakso (4 vk), joka sisältää sekä ryhmä- että yksilökäyntejä. Intensiivihoitojaksosta hyötyvät parhaiten akuutissa kriisissä olevat tunnesäätelyvaikeuksista kärsivät potilaat.

Yksikössä on mahdollisuus tarjota myös kotiin vietävää kotisairaalahoitoa akuuteissa tilanteissa kotitilanteen kartoittamiseksi. Psykiatrisen kotisairaalan tarkoituksena on tarjota kotiin jalkautuvaa tehostettua psykiatrista avohoitoa psykiatrian erikoissairaanhoidon potilaille. Kotisairaalan tehtävänä on tukea potilaita, jotka muutoin mielenterveyden häiriön vuoksi tarvitsisivat sairaalahoitoa. Kotisairaalan tuella potilaita voidaan kotiuttaa sairaalahoidosta nopeammin sekä pyrkiä ehkäisemään toistuvaa sairaalahoidon tarvetta. Työ toteutuu työparityöskentelynä kotikäynteinä tai tukipuheluina. Hoitojakson pituus, käyntitiheys ja hoidon tavoitteet määritellään yksilöllisesti potilaan ja lähettävän tahon kanssa. Hoitoon ohjaudutaan lähetteellä.

Arviointi- ja konsultaatiopoliklinikka

Poliklinikalla toteutetaan psykiatriseen erikoissairaanhoitoon kuuluvia konsultaatioita ja hoidollisia arviojaksoja. Hoitoon ohjaudutaan lähetteellä. Konsultaatio- tai arviojakson perusteella laaditaan psykiatrinen arvio sekä hoito- ja kuntoutussuositus.

Kriisiosasto

Osastolla hoidetaan aikuisikäisiä potilaita, joilla on ympärivuorokautista hoitoa vaativa äkillinen ja erityisen vakava kriisitilanne, pääasiassa liittyen vaikeisiin tunnesäätely- tai mielialahäiriöihin. Kriisiosaston toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja potilaalta odotetaan sitoutumista hoitosuunnitelman mukaiseen toimintaan. Hoitojakson kesto on tyypillisesti 1–3 vuorokautta. Sen aikana keskitytään akuutin kriisin rauhoittamiseen ja avohoidon jatkumisen tai alkamisen turvaamiseen. Potilaalle saatetaan sopia jälkipolikliinisiä käyntejä osastolla. Osastolla toteutetaan polikliinistä seurantaa, jonka kesto maksimissaan 24 tuntia. Sairaansijat: 14 + 4 seurantapaikkaa.

Psykiatrian päivystyspoliklinikka

Psykiatrian päivystyspoliklinikka on Pirkanmaan hyvinvointialueella ainoa ympärivuorokautisesti päivystävä aikuispsykiatrian poliklinikka. Potilaat tulevat päivystyspoliklinikalle aina lääkärin lähetteellä. Poliklinikalla arvioidaan potilaan hoidon tarve ja suunnitellaan hoitopaikka. Osastohoidon vaihtoehtona potilas voidaan ohjata tehostetulle avohoitojaksolle tai kotisairaalaan. Akuutin kriisin hoidossa kyseeseen saattaa tulla vuorokauden mittainen seurantajakso kriisiosaston seurantapaikoilla.

Riippuvuuspsykiatrian poliklinikka

Poliklinikalla tehdään erityisosaamista vaativia arvioita ja suunnitellaan hoitoa silloin, kun potilaalla epäillään olevan samanaikaisesti vakava psykiatrinen häiriö ja riippuvuussairaus. Lisäksi tehdään muita erityisosaamista vaativia päihdepsykiatrisia arvioita. Riippuvuuspsykiatrian poliklinikan arvioon tullaan lääkärin lähetteellä. Riippuvuuspsykiatriseen arvioon kuuluu laaja psykiatrinen ja päihdelääketieteellinen haastattelu ja sosiaalisen tilanteen kartoitus. Tutkimus- ja hoitokäytännöt sisältävät myös tarpeen mukaiset huumeseulat ja muut laboratoriotutkimukset. Arvion perusteella suunnitellaan hoitoa ja sopivaa hoitotahoa. Osa potilaista jää hoitojaksolle poliklinikalle ja osa ohjataan muihin palveluihin. Riippuvuuspsykiatrian poliklinikan hoitojaksolle jäävillä potilailla on samanaikainen vakava riippuvuusongelma ja psykiatrista erikoissairaanhoitoa vaativa vakava psykiatrinen häiriö.

Valkeakosken psykiatrian poliklinikka ja Intensiiviyksikkö

Psykiatrian poliklinikka tarjoaa erikoissairaanhoidon tasoisia psykiatrisia arvioita ja hoitojaksoja sekä kuntoutusta yli 18-vuotiaille mielenterveys- ja päihdehäiriöissä. Poliklinikan arvio- tai hoitojaksolle tullaan lääkärin lähetteellä. Poliklinikan toimintaan kuuluu polikliininen hoito, kotikäynnit ja Intensiiviyksikön toiminta. Hoito alkaa arviointijaksolla, jonka aikana asetetaan hoidon tavoite ja määritellään työskentelytavat ja arvioitu hoidon kesto. Hoitoa arvioidaan jokaisen jakson jälkeen ja hoidon päättyessä. Hoitojaksot ovat määräaikaisia. Hoito voi pitää sisällään tutkimuksia, hoitosuhdetyöskentelyä hoitajan kanssa, psykologin tutkimuksia, pari- ja perhekäyntejä, hoidollisia ryhmiä, kuntoutuksen suunnittelua, toimintaterapeutin arvion, kuntoutusta ja lääkehoitoa.

Yksikön toiminta perustuu moniammatilliseen työryhmätyöskentelyyn. Poliklinikka palvelee Akaan, Kangasalan, Kuhmoisten, Lempäälän, Oriveden, Pälkäneen, Urjalan, Valkeakosken ja Vesilahden asukkaille.

Sastamalan psykiatrinen osasto

Psykiatrian osastolla hoidetaan yli 18-vuotiaita potilaita, jotka tarvitsevat psykiatrista osastohoitoa mielenterveysongelmansa vuoksi silloin, kun avohoidon tuki on riittämätön tai avohoito ei ole vielä käynnistynyt. Osastolle tullaan päivystyksellisesti Päivystyspoliklinikan kautta tai osastosiirtona muista yksiköistä. Hoitojakson pituus vaihtelee potilaskohtaisesti. Yleensä hoito jatkuu avohoidossa ja/tai kolmannen sektorin toimijoiden toteuttamana. Sairaansijat: 16.

Sastamalan psykiatrian viikko-osasto

Psykiatrian viikko-osastolla tutkitaan ja hoidetaan yli 18-vuotiaita potilaita, jotka tarvitsevat psykiatrista osastohoitoa mielenterveysongelmansa vuoksi silloin, kun avohoidon tuki on riittämätön tai avohoito ei ole vielä käynnistynyt. Osasto on avo-osasto ja avoinna arkisin maanantaista perjantaihin. Potilaat tulevat osastolle hoitoon Päivystyspoliklinikan kautta, suunnitellusti avohoidon lähetteellä tai osastosiirtona muista yksiköistä. Potilaan hoito jatkuu useimmiten psykiatrisessa avohoidossa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa tai kolmannen sektorin toimijoiden toteuttamana. Sairaansijat: 8.

Sastamalan psykiatrian poliklinikka

Psykiatrian poliklinikka tarjoaa erikoissairaanhoidon tasoisia psykiatrisia arvioita ja hoitojaksoja sekä kuntoutusta yli 18-vuotiaille mielenterveys- ja päihdehäiriöissä. Poliklinikan arvio- tai hoitojaksolle tullaan lääkärin lähetteellä. Poliklinikan toimintaan kuuluu polikliininen hoito ja Intensiiviyksikön toiminta yhdessä viikko-osaston kanssa. Hoito alkaa arviointijaksolla, jonka aikana asetetaan hoidon tavoite ja määritellään työskentelytavat ja arvioitu hoidon kesto. Hoitoa arvioidaan jokaisen jakson jälkeen ja hoidon päättyessä. Hoitojaksot ovat määräaikaisia. Hoito voi pitää sisällään tutkimuksia, hoitosuhdetyöskentelyä hoitajan kanssa, psykologin tutkimuksia, pari- ja perhekäyntejä, hoidollisia ryhmiä, kuntoutuksen suunnittelua, toimintaterapeutin arvion, kuntoutusta ja

lääkehoitoa. Yksikön toiminta perustuu moniammatilliseen työryhmätyöskentelyyn. Poliklinikka palvelee Sastamalan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Ylöjärven, Nokian ja Punkalaitumen asukkaita.

Terapiapalvelut

Yksikkö tuottaa ohjaus- ja terapiatoimintoja psykiatrisessa hoidossa oleville potilaille. Ohjaustoimintoja ovat kädentaitojen ohjaus, liikunnanohjaus, luovan toiminnan ohjaus, luontoterapia ja ympäristöterapia. Terapiatoimintoja ovat fysio-, toiminta-, taide- ja musiikkiterapia. Terapiapalveluja tuotetaan psykiatrisessa sairaalahoidossa ja Tampereen psykiatristen poliklinikoiden hoidossa oleville potilaille.

1.2 Palvelut, toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Aikuisten psykiatria

Psykiatrisessa hoidossa vastataan vaikea-asteisten mielenterveyden häiriöiden hoidosta. Esimerkkejä vaikea-asteisista häiriöistä ovat erilaiset psykoosit eli todellisuudentajuun vaikuttavat häiriöt, kaksisuuntainen mielialahäiriö, vaikea-asteinen ja hoitoon huonosti reagoiva masennustila, vaikeat syömishäiriöt, vaikeat tunnesäätelyn häiriöt ja vaikean mielenterveyden häiriön kanssa samanaikaisesti esiintyvä vaikea päihdehäiriö.

Psykiatrista hoitoa on mahdollista saada avo- ja osastohoitona.

Psykiatrinen avohoito

Psykiatrinen avohoito vastaa vaikea-asteisten mielenterveyden häiriöiden hoidosta. Psykiatrian poliklinikoille tarvitaan lääkärin lähete, minkä perusteella arvioidaan hoidon tarve ja parhaiten tarvetta vastaava hoitotaho. Myös psykiatrisen sairaalahoidon jälkeen potilaiden jatkohoito tapahtuu usein poliklinikoilla. Suurinta osaa psykiatrisista potilaista hoidetaankin avohoidossa. Hoidon alussa määritetään oireita aiheuttava häiriö ja kartoitetaan häiriön laukaisseet ja siitä seuraavat tekijät. Hoidossa käytettäviä menetelmiä ovat esimerkiksi lääkehoito, vakauttavat hoitosuhdekeskustelut, ohjaaminen itsehoitomenetelmien käyttöön, terveyssosiaalityö ja ryhmähoidot.

Psykiatrinen osastohoito

Sairaalahoito on yksittäinen ja suhteellisen lyhytkestoinen vaihe psykiatrisen potilaan

kokonaishoidossa. Psykiatrista osastohoitoa saatetaan tarvita vaikea-asteisen psyykkisen oireilun alkaessa tai myöhemmin mielenterveyden häiriön pahenemisvaiheessa. Myös vaikeasti itsetuhoiset potilaat, jotka eivät psyykkisen tilansa vuoksi kykene huolehtimaan itsestään, saattavat tarvita psykiatrista osastohoitoa.

Psykiatriseen osastohoitoon tullaan useimmiten päivystyksellisesti vaikea-asteisen ja toimintakykyä voimakkaasti heikentävän psyykkisen oireilun vuoksi. Psykiatrian päivystyspoliklinikalla arvioidaan potilaan hoidon tarve ja suunnitellaan hoitopaikka. Hoito toteutetaan tehdyn tutkimus- ja hoitosuunnitelman mukaisesti yhdessä läheisten kanssa. Siirtyminen jatkohoitoon suunnitellaan osaston ja jatkohoidosta vastaavan avohoidon yksikön yhteistyönä.

Arvot

Pirkanmaan hyvinvointialueen arvot eli toimintaamme ohjaavat periaatteet ovat

- ihmisläheisyys
- luottamus
- vastuullisuus
- yhdenvertaisuus

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia 2026–2029

Missio: Sinun hyvinvointisi on yhteinen tehtävämme, olemme sinua varten

Visio: Pirkanmaalaiset saavat oikeat palvelut oikeaan aikaan

Aluestrategian kärkiteemat

1. Tärkeintä on ihminen
2. Vaikuttavat palvelut
3. Hyvinvoivat työntekijät
4. Toimiva yhteistyö

2 Omavalvontasuunnitelman laatiminen ja julkaiseminen

2.1 Laatiminen ja päivittäminen

Omavalvontasuunnitelman laatimisen / päivittämisen toteuttaminen
Hanna-Mari Alanen, toimialuejohtaja
Kirsti Nurmela, ylilääkäri
Sari Lepistö, ylihoitaja
Omavalvonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaava henkilö ja yhteystiedot
Hanna-Mari Alanen, toimialuejohtaja
Kirsti Nurmela, ylilääkäri
Sari Lepistö, ylihoitaja

Omavalvontasuunnitelman päivitys
Palvelualueen / yksikön omavalvontasuunnitelman päivityksestä vastaa yksikön vastuuhenkilö. Omavalvontasuunnitelma päivitetään, kun toiminnassa tai ohjeistuksissa tehdään muutoksia tai kehittämistoimenpiteitä esimerkiksi havaittujen epäkohtien, kehitettyjen omavalvonnan toimintamallien tai palautteiden perusteella. Omavalvontasuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään palveluyksikössä vähintään kerran vuodessa.

Päivitetty 2/2026.

2.2 Omavalvontasuunnitelman nähtävillä olo ja julkaiseminen

Omavalvontasuunnitelmat ovat yksiköiden toiminnan luonteeseen soveltuvalla tavalla asiakkaiden / potilaiden, omaisten ja omavalvonnasta kiinnostuneiden saatavilla ja ne julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat julkaistaan Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi).

Palveluntuottajan omana toimintana tuottamat palvelut

Psykiatrista hoitoa tuotetaan sekä avo- että osastohoitona.

Ostopalveluna hankitut palvelut

Sairaalassa psykiatrin tehtäviä ei juridisista syistä voi hoitaa ostopalveluna, mutta avohoidon puolella on jouduttu työvoimapulan vuoksi käyttämään ostopalvelulääkäreitä. Päihdepalveluita tuotetaan laajasti ostopalveluina ja perustason vastaanotto- ja mielenterveyspalveluiden ja psykiatrian yhteys päihdepalveluihin vaihtelee alueittain. Asumispalvelut tuotetaan pääosin ostopalvelutuotantona (95 %).

Pääsääntöisesti potilaat ohjataan Kelan tukemiin psykoterapioihin. Ostopalvelupsykoterapiaan ohjataan potilaita lähetteellä ja maksusitoumuksella. Ostopalveluna hankittu psykoterapia on potilaalle maksutonta ja se voi toteutua osin tai kokonaan lähi- tai etävastaanottona potilaiden toiveiden mukaisesti. Terapiajakso sisältää sovitun määrän käyntejä (20 tai 40). Hoitojaksolle asetetaan tavoitteet ja hoitojakson vaikuttavuutta arvioidaan alku- sekä loppuarvioinneilla. Käytössä on kansallinen psykoterapioiden seurannan ja laadunvarmistuksen väline Psykoterapian laaturekisteri, minkä tarkoitus on tukea yliopistosairaanhoitoalueita lakisääteisessä tehtävässään psykososiaalisten menetelmien arvioinnin ja osaamisen ylläpitämiseksi alueillaan. Laaturekisteri on osa potilastietojärjestelmää ja sinne saadaan kerättyä erilaisten psykoterapioiden ja terapiamenetelmien käytöstä tietoa systemaattisemmin, jolloin saadaan tietoa laadusta ja vaikuttavuudesta. Ostopalvelupsykoterapiaan ohjaudutaan työryhmän psykologin konsultaatiovastauksen perusteella.

https://www.pirha.fi/documents/d/guest/psykiatrian-seka-mielenterveys-ja-paihdepalvelujen-selvitystyon-loppuraportti

3 Asiakas- ja potilasturvallisuus

Asiakas- ja potilasturvallisuuden johtaminen perustuu oikeaan ja reaaliaikaiseen tilannekuvaan. Johtajien ja esihenkilöiden tulee tietää, mitä heidän vastuullaan olevassa toiminnassa tapahtuu, mitkä ovat keskeiset ongelmat ja mitkä ovat toimintaa uhkaavat keskeiset riskit.

Keskeisiä tiedon lähteitä ovat asiakkaiden ja potilaiden antama palaute, työntekijöiden tekemät asiakas- ja potilasturvallisuusilmoitukset, muistutukset, kantelut, sekä Potilasvakuutuskeskukselle tehdyt potilasvahinkoilmoitukset. Johtamisessa noudatetaan vastuun ja oikeudenmukaisuuden kulttuurin periaatteita.

Asiakas- ja potilasturvallisuus on yksi hyvinvointialueen perusarvoista. Palvelukulttuuria kehittämällä varmistetaan asiakkaan luottamus palvelun tuottajaan. Turvallisuuskulttuuri kuvaa kykyä huolehtia toiminnan luotettavuudesta. Asiakkaan, potilaan, läheisen ja työntekijöiden keskinäinen luottamus ansaitaan toimimalla toistuvasti luotettavasti.

Asiakkaalle ja potilaalle ei aiheuteta haittaa. Haitta tarkoittaa asiakkaalle, potilaalle tai läheiselle aiheutunutta fyysistä tai ei-fyysistä haittaa (emotionaaliset, psyykkiset ja sosiaaliset haitat).
Palvelut järjestetään siten, että ne ovat sujuvia ja suojaavat vaaratapahtumilta sekä tuottavat arvoa asiakkaalle ja potilaalle.
Asiakkaille, potilaille ja läheisille viestitään selkeästi sujuvan ja turvallisen hoidon, hoivan ja palvelun kannalta tärkeät yhteiset asiat. Asiakkaat, potilaat sekä läheiset kohdataan inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti.

Turvallisen työn tekemisen perusta on tietoisuus toimintaan liittyvistä riskeistä ja turvallisista toimintatavoista. Jokaisen työntekijän perustehtävään sisältyy periaate: havainnoi turvallisuuteen liittyviä tapahtumia, ilmoita niistä ja vaikuta turvallisuuteen osallistumalla korjaavien toimien suunnitteluun ja toteutukseen. Asiakkaille, potilaille sekä läheisille valmistellaan saavutettavia keinoja palautteen ja kehittämisehdotusten antamiseen. Hyvinvointialueella on käytössä yhteinen vaaratilanneilmoitusjärjestelmä.

Vaaratapahtumat ja asiakaspalautteet käsitellään viipymättä. Esihenkilöt vastaavat, että tarvittavat korjaavat ja ehkäisevät toimet suunnitellaan ja toteutetaan tapahtumien toistumisen estämiseksi, ja että toimien vaikutuksia seurataan. Vakavien vaaratapahtumien tutkintaan on menettelytapa, riittävät voimavarat ja osaaminen.

Toiminnallisten riskien hallinta tukee johtamista ja on olennainen osa toiminnan kehittämistä. Tavoitteena on tunnistaa ennakoiden toimintaan liittyvät vaarat ja altistavat tekijät sekä arvioida niiden vaikutusta, ja tukea päätöksentekoa. Menettelytapaan sisältyy vakiintuneen toiminnan sekä toiminnan muutosten riskien

arviointi ja hallinta, riskien merkittävyyden arviointi ja niiden toistumisen estäminen. Toiminnallisten riskien vastuuhenkilöt ja riskien hyväksyntäkriteerit kirjataan palveluntuottajien omavalvontasuunnitelmiin.

Asiakas- ja potilasturvallisuuden johtaminen perustuu oikeaan ja reaaliaikaiseen tilannekuvaan. Toimialueen johtajien ja esihenkilöiden tulee tietää, mitä heidän vastuullaan olevassa toiminnassa tapahtuu, mitkä ovat keskeiset ongelmat ja mitkä ovat toimintaa uhkaavat keskeiset riskit. Johtamisessa noudatetaan vastuun ja oikeudenmukaisuuden kulttuurin periaatteita.

3.1 Palvelujen laadulliset edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen on oltava laadukkaita, asiakas- ja potilaskeskeisiä, turvallisia ja asianmukaisesti toteutettuja. Osaava ja palveluyksikön omavalvontaan sitoutunut henkilöstö on keskeinen tekijä palvelujen laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisessa ja palvelujen kehittämisessä.

Hoitotyön suuntaviivat sairaalapalveluissa

Sairaalapalveluissa hoitotyön laatua ja vaikuttavuutta ohjataan hyvinvointialueen strategiasta johdetuilla hoitotyön suuntaviivoilla.

Tärkeintä on ihminen

Tavoitteet

- Kohtaamme potilaamme ystävällisesti ja kunnioittaen – kuunnellen ja yksilöllisesti huomioiden
- Potilaiden hoito on laadukasta, turvallista ja sujuvaa
- Potilas ja hänen läheisensä osallistuvat hoidon ja palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin yhteistyössä ammattilaisten kanssa

Toimenpiteet

- Arvioimme ja kehitämme palveluitamme potilaslähtöisesti asiakaspalautteita hyödyntäen

- Vahvistamme potilaan ja hänen läheisensä osallistumista hoitoon
- Kutsumme palveluiden käyttäjiä osallistumaan asiakasraateihin, potilasfoorumeihin ja kokemusasiantuntijakokouksiin

Mittarit

- Hoitotyösensitiivinen potilaspalaute, yksikkötason tarkastelu neljä kertaa vuodessa
- NPS suositteluindeksi, yksikkötason tarkastelu vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Toimialueella on asiakasraati, potilasfoorumi tai kokemusasiantuntijakokous toimintamalli käytössä

Yhdenvertainen, ennaltaehkäisevä ja vaikuttava hoitotyö

Tavoite

- Hoidamme jokaisen potilaan näyttöön perustuvin hoitotyön menetelmin.

Toimenpiteet

- Parannamme näyttöön perustuvien menetelmien osaamista; NPT-koulutuskokonaisuus, hoitotyön areenat, hoitotyön kliiniset asiantuntijat
- Tunnistamme kaatumisriskin ja ehkäisemme kaatumisia ja putoamisia
- Arvioimme painehaavariskin ja ehkäisemme painehaavojen syntymistä
- Tunnistamme vajaaravitsemusriskissä olevat potilaat ja toteutamme hyvää ravitsemushoitoa
- Arvioimme ja hoidamme kipua ja pahoinvointia systemaattisesti
- Toteutamme lääkehoitoa lääkehoitosuunnitelman mukaisesti
- Asetamme kanyylit/katetrit turvallisesti ja seuraamme ihon kuntoa vuorokohtaisesti

Mittarit

- TABU-raportti: Hoitotyön tulokset, lääkitysturvallisuuden ja vuodeosaston tilannekuvat, jatkuva seuranta
- NPT-koulutuksiin ja hoitotyön areenoille osallistuneiden määrä vuositasolla

Tavoite

- Panostamme potilaan ohjaukseen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä ennaltaehkäisemme haittaa aiheuttavia tapahtumia.

Toimenpiteet

- Kohdistamme ohjauksen yksilöllisesti potilaan hoidon tarpeisiin
- Huomioimme läheiset ja osallistamme heitä hoitoon potilaan tilanteen mukaan
- Kirjaamme ja seuraamme haittatapahtumia osana hoitotyötä
- Kunnioitamme potilaan itsemääräämisoikeutta ja käytämme rajoitteita vain pakkotilanteessa tarkasti määritellyin kriteerein
- Kirjaamme potilastietoa hoitotyön prosessin mukaisesti

Mittarit

- Haipro-tapahtumat yksikkötasolla kuukausittain
- Riskimittarien käyttö: TABU-raportti ja mobiilikirjaamisen tilasto, yksikkötasolla kuukausittain
- Hoitotyön yhteenvetojen TABU-raportti

Tavoitteet

- Hyödynnämme potilaiden hoidossa asiakaslähtöisiä digitaalisia työkaluja sujuvoittamaan potilaan hoitoa ja lisäämään potilaan osallistumista
- Parannamme potilasturvallisuutta ja hoidon vaikuttavuutta digitaalisin ratkaisuin

Toimenpiteet

- Mahdollistamme hoitohenkilöstön digitaalisten palveluiden käytön asianmukaisilla työvälineillä
- Varmistamme perehdytyksellä ja säännöllisellä koulutuksella riittävän osaamisemme käyttää itse ja ohjata asiakkaitamme digitaalisten palvelujen käyttöön
- Kehitämme uusia teknologisia ratkaisuja ja digitaalisia työkaluja sekä hyödynnämme niiden tuottamaa tietoa päivittäisessä hoitotyössä

Mittarit

- Digitaalisten työkalujen käyttö: OmaTays raportit ja mobiilikirjaustilastot
- Kaikissa Pirhan digitaalisia ratkaisuja kehittävissä työryhmissä on mukana hoitotyön edustus
- Laadullisen tavoitteen tulee olla tarkka, mitattavissa, saavutettavissa, osuva ja aikaan sidottu (SMART). Tavoitteen toteutuminen julkaistaan verkkosivuilla.

3.2 Vastuu palvelujen laadusta

Työntekijän omavalvonta

Jokaisen työntekijän lakisääteinen tehtävä ja eettinen velvollisuus on toimia turvallisesti; sisältää velvollisuuden ilmoittaa huolista.

Palveluntuottajan omavalvonta

Lakisääteinen velvollisuus laatia omavalvontasuunnitelma ja toimia tosiasiallisesti sen mukaisesti sekä valvoa myös alihankintana tilattua tuotantoa.

Palvelun järjestäjän vastuuseen kuuluva (oma)valvonta

Oman tuotannon omavalvonta sekä muun tuotannon asianmukainen hankinta että tehdyn hankinnan seuranta. Järjestäjän omavalvontaan sisältyy lisäksi järjestämisvastuun toteutumisen osoittaminen valvontaviranomaiselle.

Asiakas- ja potilasturvallisuus

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 29 §
Velvoittaa palveluntuottajan henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön ilmoittamaan viipymättä palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa tai muun lainvastaisuuden.

https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230741

3.3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet

Asiakkaille, potilaille ja läheisille viestitään selkeästi ja sujuvasti turvallisen hoidon, hoivan ja palvelun kannalta tärkeät yhteiset asiat. Asiakkaat, potilaat sekä heidän läheisensä kohdataan inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti.

Asiakasta ja potilasta kuullaan ja hän saa oikeanlaisen palvelun, hoidon tai hoivan oikeaan aikaan. Asiakas ja potilas saa tarvittavat ohjeet palvelun, hoidon ja hoivan turvallisen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Potilaan pääsy palveluihin

Kun henkilö tarvitsee apua mielenterveys- tai päihdeongelmissa, tulee ensisijaisesti ottaa yhteyttä terveyskeskukseen, työterveyshuoltoon tai opiskelijaterveydenhuoltoon. Jos henkilö on alle 18-vuotias, häntä hoidetaan nuorisopsykiatrian tai lastenpsykiatrian erikoisaloilla. Kun henkilön oma terveysasema on suljettu ja hän tarvitsee apua, tulee soittaa päivystysapuun 116 117. Päivystysavussa selvitetään, tarvitseeko henkilö kiireellistä hoitoa ja ohjataan tarvittaessa asianmukaiseen hoitopaikkaan.

Kenelle palvelu on tarkoitettu?

Psykiatriseen erikoissairaanhoidossa järjestettävään avo- ja osastohoitoon tarvitaan lääkärin lähete. Voit saada lähetteen esimerkiksi terveyskeskuksesta, työterveyshuollosta, yksityiseltä lääkäriltä tai sairaalan poliklinikalta.

Psykiatrinen sairaalahoito on maksullista. Psykiatrinen avohoito on maksutonta lausuntoja lukuun ottamatta. Peruuttamattomasta ajanvarauksesta peritään maksu.

Konsultaatio- ja lähetekäytännöt

Yhtenäiset konsultaatio- ja läheteohjeet on sovittu osana Pirhan psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden selvitystä. Ohje toimii tukilistana konsultaatiota / lähetettä tekevälle lääkärille. Kiireellisissä tai päivystyksellisissä tilanteissa lähete tehdään siinä hetkessä oleellisilla tiedoilla.

- Kiireettömät konsultaatiot ja lähetteet: Kiireettömät psykiatrin konsultaatiot ja lähetteet - pirha.fi

- Psykiatrian poliklinikoiden läheteohjeet: Psykiatrian poliklinikoiden läheteohjeet - pirha.fi
- Psykiatriset päivystyslähetteet: Psykiatriset päivystyslähetteet - pirha.fi
- Psykiatrian puhelinkonsultaatiot

Potilaan tiedonsaantioikeus ja osallisuus

”Asiakkaalla on oikeus saada selvitys oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, toimenpidevaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista asiassa merkityksellisistä seikoista. Asiakas saa tutustua hänestä talletettuihin tietoihin ja pyytää virheellisten tietojen korjaamista. Asiakkaalla on oikeus saada tietoja asianosaisaseman perusteella asiakirjasta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asiakkaalla on velvollisuus antaa sosiaalihuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa tarvittavat tiedot. Asiakkaalla on oikeus saada päätös tai sopimus sosiaalihuollon järjestämisestä kirjallisesti. https://stm.fi/sosiaalihuollon-asiakkaan-oikeudet

”Potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Potilaalle annetaan tiedot hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista. Potilas saa tutustua hänestä talletettuihin tietoihin ja pyytää virheellisten tietojen korjaamista. Hoitoa jonottamaan joutuvalle ilmoitetaan hoitoon pääsyn ajankohta.” https://stm.fi/potilaan-oikeudet

Potilaan oikeudet - Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi) ”Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjat ja niissä olevat tiedot ovat salassa pidettäviä”. https://stm.fi/asiakkaan-potilaan-oikeudet Tietojen antaminen asiakkaan lailliselle edustajalle tai läheiselle erityistilanteissa on lainsäädännöllisin reunaehdoin mahdollista. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen… 703/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®

Psykiatrinen hoitotahto

Potilaan itsemääräämisoikeutta vahvistetaan psykiatrisen hoitotahdon avulla. Psykiatrisessa hoitotahdossa ihminen tuo esille hoitoa koskevia toiveitaan tulevaisuuden varalle. Etukäteen esitetyt toiveet ovat tärkeitä tilanteessa, jossa potilas ei itse kykene päättämään hoidostaan. Psykiatrisen hoitotahdon avulla henkilökunta saa tietoa potilaan elämänarvoista ja pystyy paremmin noudattamaan niitä hoidossa.

Psykiatrinen hoitotahto vahvistaa potilaan itsemääräämisoikeutta, koska terveydenhuollon ammattilaisten on kunnioitettava potilaan tahdonilmaisuja.

Pätevän psykiatrisen hoitotahdon tekeminen edellyttää, että sen tekijä riittävästi ymmärtää hoitotahdon merkityksen ja sisällön. Tämän vuoksi hoitotahto on hyvä tehdä mahdollisimman terveenä. Vaikeimmissa sairauksissa on suositeltavaa, että potilas keskustelee hoitavan lääkärin kanssa, milloin terveydentila on riittävän hyvä psykiatrisen hoitotahdon tekemiseen.

Psykiatrisesta hoitotahdosta voidaan poiketa, kun potilaan tahto on muuttunut tai henkilökunnalla on vahva epäilys, että hoitotahto perustuu potilaan virheelliseen käsitykseen tai sairauden luonne ja hoitoon liittyvät seikat vaativat sitä tai potilaan hoitaminen edellyttää mielenterveyslain tarkoittamia pakolla toteutettavia hoitotoimenpiteitä. Näitä itsemääräämisoikeuden rajoituksia käytetään vain, kun ne ovat ehdottoman välttämättömiä.

Psykiatrinen hoitotahto sisältää *Sitovat tahdonilmaisut*, mikä tarkoittaa, että ihminen valtuuttaa jonkun läheisistään osallistumaan hoitoa koskeviin ratkaisuihin. Kun hoitohenkilöstö tietää, ketkä potilaan läheiset on valtuutettu, heidän on helpompi rakentaa yhteistyötä läheisten kanssa. Psykiatrinen hoitotahto sisältää myös *Hoitoa ja itsemääräämisoikeutta koskevat toiveet*, mikä tarkoittaa, että ihminen voi esittää toiveita hoidostaan. Toiveita tulee mahdollisuuksien mukaan noudattaa, jotta hoidossa kunnioitettaisiin potilaan itsemääräämisoikeutta. Hoitotahtolomakkeen voi jokainen täyttää niiltä osin, kuin katsoo sen tarpeelliseksi.

Psykiatrinen hoitotahto on potilaan omassa hallinnassa. Varmimmin hoitotahto toteutuu, kun lomakkeen ottaa mukaansa sairaalaan ja muihin psykiatrisiin hoitopaikkoihin. Potilaan luvalla hoitotahdosta voidaan ottaa kopio hoitavien tahojen sairauskertomuskansioihin, ja lisäksi hoitotahdon sisältö voidaan kirjata sähköiseen sairauskertomukseen.

Psykiatrinen hoitotahtoni (pirha.fi)

Potilaan asiallinen kohtelu

”Asiakkaalla/potilaalla on oikeus saada asianmukaista ja laadultaan hyvää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua. Palvelun, hoidon tai toimenpiteiden vaihtoehdoista on

kerrottava avoimesti ja ymmärrettävästi. Asiakasta/potilasta on kohdeltava loukkaamatta hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan tai yksityisyyttään. Apua tarvitsevalla on oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja laissa säädetyn ajan kuluessa. Potilaalla ja sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus tietää, mihin hänen tietojaan käytetään.” https://stm.fi/asiakkaan-potilaan-oikeudet

Asiakkaat, potilaat sekä läheiset kohdataan inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti. Palvelu, hoito ja hoiva toteutuvat turvallisesti, hyvinvointia ja terveyttä tukevasti. Kaikki palvelussa, hoidossa ja hoivassa tarvittava tieto on ajan tasalla ja käytettävissä, eikä se joudu vääriin käsiin. Asiakas ja potilas saa tarvittavat ohjeet palvelun, hoidon ja hoivan turvallisen jatkuvuuden varmistamiseksi.” Turvallisuuslupaus - intra.pirha.fi (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

”Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä hänen äidinkielensä ja kulttuuritaustansa.” Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja… 812/2000 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®

Menettely havaittaessa potilaan epäasiallista kohtelua ja potilaan informointi käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista

Potilaalle turvataan oikeus hyvään kohteluun ihmisarvoa kunnioittaen. Potilaalla on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen. Kaikesta poikkeavasta toiminnasta, vaaratilanteista tai huonosta kohtelusta seuraa aina toimenpiteet. Jos työntekijä käyttäytyy epäasiallisesti potilasta kohtaan, toisilla työntekijöillä on oikeus ja velvollisuus puuttua tilanteeseen välittömästi ja informoida yksikön esihenkilöä tapahtuneesta. Esihenkilö keskustelee asiasta asianomaisten kanssa ja selvittää, mitä on tapahtunut. Epäasiallisen kohtelun seurauksena voidaan käyttää työnjohdollisia seuraamuksia. Jos toinen asiakas/omainen/vierailija käyttäytyy epäasiallisesti toista ihmistä kohtaan, vuorossa oleva työntekijä puuttuu tilanteeseen välittömästi asiallisesti keskustellen.

Jos potilas on tyytymätön saamaansa hoitoon tai kohteluun terveydenhuollossa, hänet ohjataan olemaan yhteydessä potilasasiavastaavaan. Sosiaalihuollon palveluita koskevissa asioissa puolestaan sosiaaliasiavastaavaan. Potilasoikeuksien asiantuntijana potilasasiavastaava osaa arvioida yhdessä potilaan kanssa, että voisiko ongelman selvittely hoitopaikassa olla aiheellista. Potilasasiavastaava auttaa potilasta tarvittaessa asian selvittelyssä tai sovittelussa. Potilasasiavastaava ei ota kantaa potilaan taudinmääritykseen tai hoidon sisältöön. Potilasasiavastaava ei myöskään ota kantaa siihen, onko potilaan hoidossa tapahtunut hoitovahinko tai -virhe.

Itsemääräämisoikeus

”Itsemääräämisoikeus on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa johtava periaate, ja se tarkoittaa yksilön oikeutta määrätä omasta elämästään ja oikeutta päättää itseään koskevista asioista. Sosiaalihuollon palveluissa pitää ensisijaisesti ottaa huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide. Asiakkaalle pitää antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Itsemääräämisoikeuteen kuuluu myös se, että asiakkaalla on oikeus tehdä muiden mielestä vääriä valintoja. Jos asiakas ei sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi pysty ilmaisemaan mielipidettään, asiakkaan tahtoa pitää selvittää yhdessä hänen laillisen edustajansa, omaisensa tai läheisensä kanssa. Ensisijaisesti huomioidaan asiakkaan etu.” Itsemääräämisoikeus | Valvira

”Terveydenhuollon palveluissa potilasta pitää hoitaa yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos potilas kieltäytyy tietystä hoidosta, häntä on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Potilaalla on myös oikeus tehdä päätöksiä, jotka voivat vahingoittaa hänen omaa terveyttään tai henkeään, ja hänellä on oikeus kieltäytyä hänelle suunnitellusta tai jo aloitetusta hoidosta. Jos täysi-ikäinen potilas ei sairauden tai muun syyn vuoksi pysty päättämään hoidostaan, pitää potilaan lähiomaista, muuta läheistä tai laillista edustajaa kuulla, jotta potilaan tahto pystytään selvittämään. Kun on kyse toimenpidettä koskevasta päätöksestä, päätökseen tarvitaan potilaan läheisen tai laillisen edustajan suostumus. Jos selvitystä potilaan omasta tahdosta ei saada, potilasta pitää hoitaa hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisesti, eli tavalla, joka hyödyttää potilasta eniten”. Itsemääräämisoikeus | Valvira

Itsemääräämisoikeuden varmistaminen

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, yhdenvertaisuuteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan yksilön oikeutta määrätä omasta elämästään sekä oikeutta päättää itseään koskevista asioista. Kyseessä on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan hoitonsa ja palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Itsemääräämisoikeuden rajoittamisohje

Psykiatrian toimialueella on käytössä Itsemääräämisoikeuden rajoittamisohje, jota noudatetaan käytettäessä potilaiden hoidossa tahdosta riippumattomia hoitotoimenpiteitä. Ohjeistuksesta vastaa ylilääkäri Jari-Pekka Klemettilä.

https://intra.pirha.fi/documents/d/psykiatria/itsemaaraamisoikeuden-rajoittaminen-4_2024 (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

Eettinen ja laadukas psykiatrinen hoitotyö sekä hoidollinen rajoittaminen -verkkokoulutus

Eettinen ja laadukas psykiatrinen hoitotyö sekä hoidollinen rajoittaminen -Moodle verkkokoulutus on tarkoitettu kaikille TAYS Psykiatrian toimialueen osastotyötä tekeville työntekijöille ja muille aiheesta kiinnostuneille. Koulutuksen tavoitteena on lisätä työntekijöiden osaamista ja ymmärrystä potilaan itsemääräämisoikeudesta, eettisestä ja laadukkaasta psykiatrisesta hoitotyöstä, rajoitustoimien käytöstä sekä pakon käytön vähentämisestä ja vaihtoehtoisista menetelmistä.

Kurssi: Eettinen ja laadukas psykiatrinen hoitotyö sekä hoidollinen rajoittaminen | Pirha Moodle (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

Tarkkailuaika – opas potilaalle

Tarkkailuaikaa koskevassa oppaassa potilaalle kerrotaan, mitä tarkkailuaika tarkoittaa, millaisesta hoidosta on kyse ja kuinka kauan tarkkailuaika voi kestää. Oppaassa kerrotaan myös potilaan oikeuksista, tarkkailuajan hoidosta, lain määrittämien pakkokeinojen käytöstä ja mahdollisten hoitoa koskevien ristiriitatilanteiden selvittämisestä.

https://intra.pirha.fi/documents/d/psykiatria/tarkkailuaika (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

Safewards -toimintamalli

Safewards -toimintamallin tavoitteena on parantaa turvallisuutta, lisätä yhteistyötä ja vuorovaikutusta potilaiden ja henkilökunnan välillä sekä vähentää konflikteja ja niiden rauhoittamiseksi käytettäviä pakkotoimia psykiatrisilla osastoilla. Safewards – toimintamalli on käytössä Tays psykiatrialla.

www.safewards.net

Potilaan hoitosuunnitelman laadinnan ja päivittämisen menettelytavat

”Palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, jollei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa. Suunnitelman sisältö on sovitettava yhteen henkilön tarvitsemien muiden hallinnonalojen palvelujen ja tukitoimien kanssa. Jos asiakkaan tukena toimii omaisia tai muita läheisiä henkilöitä, heidän tukemiseensa liittyvä suunnitelma laaditaan tarvittaessa erikseen.” Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®

”Terveys- ja hoitosuunnitelma määrittää valtakunnalliseen Potilastiedon arkistoon tallennettavan ja Tiedonhallintapalvelusta haettavan terveys- ja hoitosuunnitelman tietosisällön, joka palvelee potilaan omatoimista toimintaa terveytensä hyväksi ja terveydenhuollon palveluntarjoajien potilaalle suunnattujen palvelujen suunnittelua ja toteutusta. Terveys- ja hoitosuunnitelmaa käytetään erityisesti silloin, kun potilaalla on useita jatkotoimenpiteitä vaativia terveysongelmia ja/tai -riskejä, tai kun potilasta hoitaa

usea palveluntarjoaja. Lisäksi terveys- ja hoitosuunnitelmaa käytetään, kun potilaan terveysongelma tai -riski vaatii monimutkaista ja/tai pitkäaikaista hoitosuunnitelmaa. Samaan terveys- ja hoitosuunnitelmaan kuvataan kaikki potilaan terveysongelmia koskevat hoitosuunnitelmat, jolloin hoidon mielekäs ja oikea-aikainen järjestäminen helpottuu sekä potilaan että palveluntarjoajan näkökulmasta. Terveys- ja hoitosuunnitelmaan voidaan lisätä linkkeinä hoitoketjukuvauksia. Terveys- ja hoitosuunnitelma täytetään yhteistyössä potilaan kanssa. THL - tuotantopalvelin (kanta.fi)

Hoitosuunnitelma laaditaan moniammatillisesti yhdessä potilaan ja hänen omaisensa kanssa heti hoitojakson alussa. Lääketieteellisen hoitosuunnitelman laatii lääkäri. Hoitosuunnitelmaa päivitetään aina hoidon tarpeen päättyessä tai potilaan voinnin muuttuessa.

Hoidon toteutuminen hoitosuunnitelman mukaisesti, suunnitelmien toteutumisen ja päivittämisen seuranta

Hoidon suunnittelun kirjaaminen varmistaa potilaslähtöisen yksilöllisen hoidon toteutusta ja arviointia tehden hoitotyöstä tavoitteellista, hoitotyön prosessin mukaan etenevää. Hoito suunnitellaan ja jäsennetään hoitotyön prosessin vaiheiden mukaan, joka dokumentoidaan kirjalliseen hoitosuunnitelmaan. Hoitosuunnitelma ja päivittäiset hoitotyön merkinnät muodostavat hoitokertomuksen, joka sisältää kirjallisessa dokumentoidussa muodossa potilaan hoidon suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja arvioinnin. Rakenteisella kirjaamisella pyritään siihen, että hoitosuunnitelma toimii kirjaamisen perustana ja päivittäiset merkinnät ovat suunnitelman toteutusta ja arviointia. Hoitosuunnitelma palvelee työvälineenä yksilöllisen hoidon järjestämisessä ja hoidon jatkuvuuden turvaamisessa, joten suunnitelman päivitys ja ajantasaisuus ovat edellytys hyvälle tiedonsaannille ja hoidon turvallisuudelle. Hoitosuunnitelma elää prosessimallin mukaisesti hoidon edetessä, jolloin jatkuvasti määritetään uudelleen potilaan hoidon tarpeiden tärkeysjärjestystä, arvioidaan toteutunutta hoitoa ja tarvittaessa muutetaan hoitosuunnitelmaa. Hoidon suunnittelun tulee olla yksilöllistä ja potilaslähtöistä, potilaalla on oikeus osallistua omaa hoitoa koskevaan päätöksentekoon. Hoitotyön prosessia ja luokituksia käytetään kirjaamisessa

yksilöllisesti kunkin potilaan tarpeista lähtien yksilöllisen hoitosuunnitelman muodostamiseksi yksilöllisen hoidon edistäjäksi.

https://intra.pirha.fi/documents/d/guest/hoitotyon_kirjaamisopas_2022 (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

Potilaan osallisuus

Pirkanmaan hyvinvointialueen Asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelmassa todetaan, että ”Asiakasosallisuudella tarkoitetaan henkilöiden, asiakkaiden ja asiakasryhmien mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Asiakkaita voivat olla sekä todelliset että mahdolliset asiakkaat, jotka muodostavat palveluantajan asiakaskunnan”. Asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelma

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiassa yksi teemoista on ”Tärkeintä on ihminen”. Se kertoo siitä, että haluamme olla nyt ja tulevaisuudessa taho, johon voit luottaa.

Kokemusasiantuntijatoiminta

Kokemusasiantuntijatoiminnan tavoitteena on tukea hyvinvointia laadukkailla ja vaikuttavilla palveluilla hyödyntämällä asiakkaiden ja palvelun käyttäjien kokemuksellista tietoa ja asiantuntijuutta. Kokemusasiantuntijat toimivat yhdessä ammattilaisten kanssa, ammattilaisten työtä täydentävissä rooleissa. He tuovat kokemusperäistä tietoa ja ymmärrystä asiantuntijatiedon ja osaamisen rinnalle. Kokemusasiantuntijatoiminta on tavoitteellista, sopimusten ohjaamaa ja kohdentunutta toimintaa. Kokemusasiantuntijatoimintaa ohjaa hyvinvointialueella yhtenäinen toimintamalli, ohjeistukset ja materiaalit. Pirkanmaalla toimii lisäksi kokemustoimintaverkosto, jonka osaamista ja kokemuspankkia hyödynnetään alueellisessa toiminnassa. Pirkanmaan hyvinvointialueella toimii aktiivisesti kokemusasiantuntijoita.

Koulutettu omais- tai potilaskokemusasiantuntija voi toimia psykiatrian toimialueella ryhmissä ohjaajana yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen kanssa, kokemuskouluttajana, vertaistukena sekä palveluiden suunnittelu-, kehittämis- ja arviointitehtävissä. Psykiatrian toimialueella toimii kaksi työsuhteista

kokemusasiantuntijaa. Myös järjestöiltä voi tilata kokemusasiantuntijoita yksittäisiin tehtäviin.

Psykiatrian toimialueella toimii kokemusasiantuntijakokous, joka on kokemusasiantuntijoiden ja ammattilaisten yhteinen foorumi. Kokemusasiantuntijakokous kokoontuu kuusi kertaa vuodessa ja siellä keskustellaan ja viestitään ajankohtaisista asioista psykiatristen potilaiden hoitoon sekä omaisten kohtaamiseen liittyen. Tavoitteena palveluiden käyttäjien näkökulman esiintuominen palveluiden kehittämisessä ja arvioinnissa, palautteen saaminen palveluiden käyttäjiltä ja omaisilta. Jäseninä kokouksessa on kokemusasiantuntijoita ja omaiskokemusasiantuntijoita sekä psykiatrian toimialueen edustajia.

Psykiatrian kokemusasiantuntijat

OLKA-toiminta - pirha.fi

Toiminta potilasvahinkotilanteessa

”1.1.2024 voimaan tullut laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta velvoittaa työntekijää ilmoittamaan viipymättä, jos hän havaitsee asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavan epäkohdan. Lain mukaan ilmoitus pitää tehdä, jos työntekijä huomaa tehtävissään tai saa tietoonsa asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa epäkohdan, ilmeisen epäkohdan uhan tai muun lainvastaisuuden”. Vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoituslinkki Pirhassa: HaiPro (awanic.fi) (Avautuu Pirhan ammattilaisille).

Miten toteutetaan palveluyksikössä?

Potilaille tarjotaan asianmukaista ja laadukasta psykiatrista hoitoa. Potilaat kohdataan ammatillisesti, kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti, hoito on turvallista ja eettisesti oikein toteutettua. Epäkohtiin puututaan. Hoidossa noudatetaan potilaan psykiatrista hoitotahtoa ja kunnioitetaan itsemääräämisoikeutta. Potilaan toiveet hoidon suhteen otetaan hoidossa huomioon ja noudatetaan niitä yksiköiden tarjoamien mahdollisuuksien puitteissa. Potilaan kanssa neuvotellaan, mikäli jotain potilaan toivetta ei voida toteuttaa ja pyritään saamaan aikaiseksi potilaan etujen mukainen ratkaisu. Potilaalle kerrotaan tahdonvastaisen hoidon perustelut sekä hoidon kulku.

Osastolla on käytössä Safewards-toimintamalli ja sen ylläpitämisestä ja päivittämisestä osastolla huolehtivat hoitajat, joiden vastuualueeseen se kuuluu.

Hoidon sisältö ja tavoitteet suunnitellaan potilaan, omaisten ja moniammatillisen tiimin kanssa yhdessä. Hoitosuunnitelmaa tarkastellaan säännöllisesti ja muutetaan tarvittaessa. Hoitosuunnitelma on kirjattuna potilaan hoitokertomukseen kirjausohjeen mukaisesti. Hoitokertomuksessa on kirjattuna hoitosuunnitelma, hoidon toteutus ja arviointi.

Yksiköissä on saatavilla omaisneuvontaa, jossa kokemusasiantuntijaomainen on tavattavissa erikseen sovittuna aikana. Kokemusasiantuntijaa voivat osaston potilaat käydä tapaamassa psykiatrian poliklinikalla mahdollisuuksien mukaan.

Yksikön ilmoitustaululla on päivitetyt yhteystiedot potilas- ja sosiaaliasiavastaaville ja yhteydenotossa avustetaan tarvittaessa.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan tehtävät ja yhteystiedot:
Potilasasiavastaava on potilaiden apuna, kun he kaipaavat neuvoja tai tietoa oikeuksistaan potilaana. Vastaavasti sosiaaliasiavastaava tarjoaa sosiaalipalvelujen asiakkaille neuvoja ja tietoja. Jos potilas tai asiakas tai hänen läheisensä on tyytymätön hoidon tai palvelujen laatuun tai kohteluun, asiaa voi selvittää yhdessä potilasasiavastaavan tai sosiaaliasiavastaavan kanssa. Molemmat tehtävät ovat neuvoa-antavia. Potilas- tai sosiaaliasiavastaava ei voi muuttaa päätöksiä eikä toimi oikeusavustajana. Palvelut ovat maksuttomia.

Potilasasiavastaava:
Ma–to klo 9–11, p. 040 190 9346
Suomi.fi-palvelussa: Valitse viestit -palvelussa vastaanottajaksi valitaan Pirkanmaan hyvinvointialueen potilasasiavastaava
Potilasasiavastaava@pirha.fi

Sosiaaliasiavastaava:
Ma, ke–to klo 9–11 ja ti klo 12.30–14.30, p. 040 504 5249

Suomi.fi-palvelussa: Valitse viestit -palvelussa vastaanottajaksi valitaan Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaaliasiavastaava
Sosiaaliasiavastaava@pirha.fi

Lisätietoja: Potilasasiavastaava - pirha.fi
Lisätietoja: Sosiaaliasiavastaava - pirha.fi

3.4 Muistutusten ja kanteluiden käsittely

Palveluun tai kohteluun tyytymättömällä asiakkaalla / potilaalla on oikeus tehdä muistutus. Muistutusmenettelyä harkitsevan kannattaa kuitenkin ensin yrittää selvittää asia keskustelemalla asianomaisessa toimintayksikössä. Muistutuksen voi tehdä asiakkaan / potilaan lisäksi hänen omaisensa, muu läheinen tai laillinen edustaja. Muun kuin asianomaisen tekemän muistutuksen kohdalla on pääsääntöisesti selvitettävä, antaako asiakas / potilas hyväksyntänsä muistutukseen vastaamiseen.

Toimintayksikön pitää tiedottaa asiakkaille oikeudesta tehdä muistutus ja järjestää muistutuksen tekeminen mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tulisi tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti, mutta erityisestä syystä sen voi tehdä myös suullisesti. Muistutukseen tulee antaa kirjallinen ja perusteltu vastaus tiedonsaantioikeus huomioiden kohtuullisessa ajassa, yleensä yhdessä kuukaudessa. Laajempaa selvittelyä tai useampaa palvelulinjaa koskevissa muistutuksissa vastaus voidaan antaa kahden kuukauden kuluessa. Vastaus lähetetään asiakkaalle / potilaalle, jota muistutus koskee, jollei ole erityistä syytä muutoin toimia.

Muistutuksen tekeminen ei estä asiakasta / potilasta tekemästä kantelua valvovalle viranomaiselle.

Lisätietoja: Oletko tyytymätön saamaasi palveluun? - pirha.fi
Lisätietoja: Sosiaali- ja terveyspalvelut - Valvonta ja kantelut - Henkilöasiakas - Aluehallintovirasto
Lisätietoja henkilöstölle: Hallinnolliset asiakirjaprosessit (Avautuu Pirhan henkilöstölle).

Miten toteutetaan palveluyksikössä?

Potilaille kerrotaan mahdollisuudesta tehdä valitus/muistutus hoidosta, mikäli potilas kokee siihen tarvetta. Valituksen/muistutuksen tekemisessä avustetaan tarvittaessa. Potilaille on tarjolla palautelomakkeita (-kortteja) joita voi vapaasti täyttää ja jättää yksikön käytävällä sijaitsevaan palautelaatikkoon. Yksikön esihenkilö tai hänen sijaisensa käsittelee palautteen ja tuo työryhmän tietoon ja käsittelyyn. Käsittely kirjataan ja sen jälkeen tehdään tarvittaessa korjaavia toimenopiteitä sekä kehitetään toimintaa. Virallinen valitus/muistutus käsitellään saadun ohjeistuksen mukaan ja potilaalle tai hänen omaiselleen annetaan asiasta vastine mahdollisimman pian muistutuksen saamisen jälkeen.

Yksikössä on nähtävillä potilasasiamiehen yhteystiedot.

3.5 Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen

Pirkanmaan hyvinvointialueella vahvistetaan asiakaslähtöisyyttä ja osallistumista erilaisin toimenpitein. Käytössä on useita palautteen keräämisen tapoja.

Lisätietoja: Osallistu ja vaikuta - pirha.fi

Suorat palautteet käsitellään viimeistään 12 vuorokauden kuluttua niiden saapumisesta. Mikäli asiakas on jättänyt yhteystietonsa, asiakkaalle vastataan. Saatua asiakaskokemustietoa hyödynnetään käytännössä ja osana kaikkea päätöksentekoa sekä kehittämistä.

Kotiutuville potilaille annetaan täytettäväksi hoitotyösensitiivinen mittari (HoPP), joka kerätään neljä kertaa vuodessa. Potilaiden on mahdollista täyttää palautekortti ja palauttaa se yksikön käytävällä olevaan palautelaatikkoon.
Potilaiden on mahdollista antaa palautetta tai kehittää osaston toimintaa myös osaston aamuryhmässä, jossa halukkailla on puheenvuoro. Myös omahoitajan (tai vuorohoitajan) kautta saa annettua palautetta tai kehittämisideoita.

Asiakaspalautteen käsittely ja hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä
Potilaspalautteet käsitellään säännöllisin väliajoin henkilöstön kanssa moniammatillisesti henkilöstön keskeisessä tapaamisessa. Palautteista koostetaan kooste. Mikäli potilaspalaute vaatii välitöntä käsittelyä, käydään se läpi ensin esihenkilöiden ja tiimin kesken ja myöhemmin yhteisesti henkilöstöpalaverissa tai sille erikseen varatussa tilaisuudessa. Palaute käsitellään aina yleisellä tasolla, eikä palautteen antaneen potilaan tai läheisen henkilöllisyys tule esille. Esihenkilö varmistaa myös saadun palautteen käsittelyssä sen, että annettu palaute esitetään asiallisessa muodossa työryhmälle. Tällä tavoin toimittaessa esihenkilö edesauttaa henkilöstön työssä jaksamista.

3.6 Henkilöstö

Sairaalassa hoitotyötä tekevä henkilöstö työskentelee kolmessa vuorossa, aamuvuorossa klo 7–15, iltavuorossa klo 12:30-20:30 ja yövuorossa klo 20:10-07:10, muut ammattiryhmät tekevät pääasiassa päivätyötä ja lääkäreiden tehtäviin kuuluu päivystystyötä. Poliklinikkatyötätekevien työaika toteutuu pääasiassa maanantaista perjantaihin, kello 8–16.

Henkilöstörakenne
Henkilöstömäärissä tapahtuu muutoksia kaiken aikaa. Kriisi- ja aluepsykiatrialla oli 1/2026 vakinaisia sekä sijaisia yhteensä lääkärit 26, hoitajat 167 sekä sihteerit 37. Terapiapalveluiden ohjaustoiminnoissa (kädentaidot, liikunnanohjaus, luontoterapia, luova toiminta sekä ympäristöterapia) ja terapioissa (fysio-, toiminta-, musiikki- ja taideterapia) oli lisäksi henkilöstöä 35.

Ammattioikeuden tarkistaminen
Rekrytoiva esihenkilö varmistaa työntekijän ammattioikeudet sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteristä (JulkiTerhikki / JulkiSuosikki). ”Valviran ylläpitämien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekisterien julkisesta tietopalvelusta (JulkiTerhikki ja JulkiSuosikki) voi tarkistaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ammattipätevyyden. Tiedot päivittyvät ammattihenkilörekistereistä (Terhikki ja Suosikki) julkiseen tietopalveluun automaattisesti kerran vuorokaudessa. Julkisessa tietopalvelussa ei

julkaista päättyneitä ammattioikeustietoja, rekisteriin merkittyä kirjallista varoitusta tai huomautustietoja.”
Ammattioikeudet | Valvira julkisista tietopalveluista Ajantasainen ja luotettava tieto ammattioikeuksista löytyy julkisista tietopalveluista | Valvira ja JulkiTerhikki (valvira.fi)***Lääkinnällisten laitteiden käyttöön liittyvä osaaminen***

https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210719

Kielitaito

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä pitää olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä suullinen ja kirjallinen kielitaito. Työnantajan velvollisuus on arvioida, että henkilöllä on riittävä kielitaito työtehtäviinsä. Riittävä kielitaito | Valvira

Koejakso/ koeaika

Palvelussuhteissa käytetään koeaikaa. Koeajan tarkoituksena on antaa molemmille osapuolille aikaa harkita, vastaako palvelussuhde etukäteisodotuksia. Koeaikaa voidaan käyttää sekä toistaiseksi voimassa olevissa että määräaikaisissa palvelussuhteissa. Koeaika - intra.pirha.fi (Avautuu Pirhan henkilöstölle).

Rikostaustaote
Rikostaustaotteella tarkoitetaan rikosrekisteriotetta, joka on tarkoitettu esitettäväksi työnantajalle, viranomaiselle, oppilaitokselle tai vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle Suomessa, kun henkilö ryhtyy toimimaan alaikäisten lasten (rikosrekisterilaki 6 §:n 2 mom.), ikäihmisten tai vammaisten henkilöiden (rikosrekisterilaki 6 §:n 4 mom.) kanssa. Lisätietoja henkilöstölle: Rekrytoinnin suunnittelussa huomioitavaa.

Rikostaustan selvitys valvontalain (14.4.2023/741) 28 §:n perusteella

”Rikostaustaotteella tarkoitetaan rikosrekisteriotetta, joka on tarkoitettu esitettäväksi työnantajalle, viranomaiselle, oppilaitokselle tai vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle Suomessa. Työntekijän ja opiskelijan rikostaustaote annetaan vain henkilölle itselleen. Henkilö ei voi valtuuttaa esimerkiksi työnantajaa tilaamaan otetta. Työntekijän otetta tilattaessa on ilmoitettava, mitä työnantajaa ja tehtävää varten se tilataan. Jos työnhakija kuuden kuukauden kelpoisuusajan kuluessa joutuu esittämään rekisteritietonsa myös muulle työantajalle kuin mitä varten ote on tilattu, hän voi käyttää aiemmin tilaamaansa otetta. Opiskelijan on otetta tilattaessa ilmoitettava, mitä

oppilaitosta ja tehtävää varten se tilataan. Rikostaustaote ei saa olla kuutta (6) kuukautta vanhempi, kun se esitetään työnantajalle, oppilaitokselle tai viranomaiselle. Rikostaustaotteen vastaanottaja ei saa kerätä tai tallentaa rikostaustaotteesta ilmeneviä tietoja. Vastaanottaja voi tehdä asiakirjoihinsa ainoastaan merkinnän siitä, että ote on esitetty ja tässä yhteydessä kirjata muistiin otteen tunnistetiedot, joita ovat kyseisen henkilön nimi ja otteen päivämäärä. Pirhan linjaus on, että rikosrekisteriote pyydetään myös alle kolmen kuukauden työsuhteissa.” Pirhassa Henkilöstösihteeri kirjaa tiedon rikostaustaotteen tarkistamisesta Primaan, kohtaan Muut tiedot.

https://intra.pirha.fi/group/guest/rikostaustaote-lasten-kanssa-tyoskentelyyn (Avautuu Pirhan henkilöstölle).

https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/palveluntuottajan-omavalvonta

Psykiatrian toimialueelta on linjattu, että uutena sisäisen sijaisten tehtäviin tai vanhuspsykiatrialle sijoittuviin tehtäviin valituilta työntekijöiltä pyydetään rikosrekisteriote (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®). Kriisi- ja aluepsykiatrian vastuualueella ei ole tällaista vanhuspsykiatrista yksikköä.

Linkkejä (avautuvat Pirhan henkilöstölle):

HR-ohjeet esihenkilöille Henkilöstöasiat - intra.pirha.fi

Keskistetyt työvuorosuunnittelut Resurssisuunnittelu - intra.pirha.fi

Pirhan henkilöstövuokraus ja Kuntarekryn sijaispankki Lyhytaikaiset sijaisuudet (keikkatyö) - intra.pirha.fi

Keikkatyö hyvinvointialueen sisällä Keikkatyö hyvinvointialueen sisällä - intra.pirha.fi

Pidempiaikaiset sijaisuudet Pidempiaikaiset sijaisuudet - intra.pirha.fi

Kansainvälinen rekrytointi Kansainvälinen rekrytointi - intra.pirha.fi

Oppisopimus Oppisopimus - intra.pirha.fi

Kesätyöpaikat Kesätyöpaikat - intra.pirha.fi

Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - intra.pirha.fi

Sijaisten käyttö

Sijaisrekrytoinnin tarve voi olla lyhytaikaista (keikkatyö), pidempiaikaista tai kausiluonteista (esim. vuosilomasijaisuudet, perhevapaat). Sijaisuuden kesto ja kausiluonteisuus määrittävät, millä tavoin rekrytointi toteutetaan. Sijaisrekrytoinnissa tulee huomioida rekrytointivaltuutus ja siihen liittyvät toimenpiteet. Kaikkiin määräaikaisiin palvelussuhteisiin on oltava laissa tarkoitettu hyväksyttävä peruste. Henkilö voidaan ottaa määräaikaiseen palvelussuhteeseen enintään siksi ajaksi, kun hyväksyttävä määräaikaisuuden peruste on olemassa. Sijainen voidaan ottaa tehtävään viranhaltijan/työntekijän poissaolon ajaksi. Määräaikaisuuden peruste on mainittava ottamispäätöksessä ja työsopimuksessa.

Henkilöstön saatavuudesta: Hyvän työn ohjelma 2024-2027 - Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi)

Toimintaprosessin kuvaus henkilöstövuokrauksessa ja ostoissa
Sijaisten järjestelyyn löytyy ohjeistus Intrasta (avautuvat Pirhan henkilöstölle):

Sijaisrekrytointi - intra.pirha.fi

Alle 13-päiväisten sijaisten sopimukset - intra.pirha.fi

Pirhan henkilöstövuokraus ja Kuntarekryn sijaispankki: https://intra.pirha.fi/group/guest/lyhytaikaiset-sijaisuudet ja Vuokratyövoima - intra.pirha.fi

Avohoidon toimintayksiköissä käytetään ostolääkäripalveluja. Ostopalvelulääkärit työskentelevät osana moniammatillista työyhteisöä, jolloin työntekijöiden omavalvonta toteutuu osana yksiköiden tavanomaista omavalvontaa.

Perehdytys

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa perehdyttämään työntekijän työhön ja työolosuhteisiin sekä työvälineiden oikeaan käyttöön ja turvallisiin työtapoihin. Pirkanmaan hyvinvointialueella on laadittu yhtenäinen perehdytysprosessi ja perehdytyksen toimintamallit. Perehdytyksen tukena on myös sähköinen Intro-perehdytysjärjestelmä.
Lisätietoja henkilöstölle: Perehdytys (avautuu Pirhan henkilöstölle).

Henkilöstön perehdyttäminen

Toimialueella tarjotaan kesän alussa uusille työntekijöille, kaikille ammattiryhmille, suunnattu perehdytystilaisuus. Jokainen yksikkö vastaa aloittavien työntekijöiden perehdyttämisestä. Syksyllä 2024 otettiin käyttöön yhtenäinen perehdytys eli Intro-perehdytysjärjestelmä. Intro-perehdytysjärjestelmä on työntekijöiden perehdytykseen tarkoitettu työkalu, joka selkeyttää, systematisoi ja sujuvoittaa perehdytystä. Introssa perehdytyksen etenemistä voidaan seurata reaaliaikaisesti. Lisäksi perehdytykset dokumentoituvat ja raportoituvat keskitetysti yhdessä järjestelmässä.

Ammattitaidon ylläpitäminen ja täydennyskoulutukseen osallistuminen

Pirkanmaan hyvinvointialueen Osaamisen kehittämisen akatemiapalvelut -yksikön tehtävänä on linjata ja ohjata strategista henkilöstön kehittämistä hyvinvointialueella (mm. osaamisen kehittämisen painopistealueet, Pirhassa linjatut välttämättömät koulutukset). Yksikön tehtävänä on myös tuottaa koko Pirkanmaan hyvinvointialueelle henkilöstön ja johtamisen kehittämisen strategisia sekä sisällöllisiä asiantuntijapalveluja. Henkilöstön kehittämisen palvelut ovat tiiviissä yhteistyössä Jatkuvan oppimisen palvelut-yksikön kanssa, jonka tehtävänä on suunnitella ja järjestää Pirhan henkilöstölle suunnattuja täydennyskoulutuksia. Täydennyskoulutustarjonnassa huomioidaan erityisesti Pirkanmaan hyvinvointialueen osaamisen kehittämisen painopistealueet sekä organisaatiossa linjatut ns. välttämättömät (lakisääteiset) koulutukset. Pirhan koulutustarjonta on esillä HR-työpöydällä koulutuskalenterissa, jota kautta henkilöstö pääsee ilmoittautumaan koulutuksiin. Lisäksi Pirhan verkkokoulutukset tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Verkkokoulutuksia voi suorittaa Pirha Moodle ja Duodecim Oppiportti – oppimisympäristöissä. Pirkanmaan hyvinvointialueen yksiköt järjestävät myös yksikkökohtaista sisäistä täydennyskoulutusta henkilöstölleen. Samoin osaamista voidaan kehittää osallistumalla Pirhan ulkopuolisten organisaatioiden järjestämiin koulutuksiin.

Osaamisen kehittämistä ja kehittymistä arvioidaan ja seurataan yksilötasolla esihenkilön ja työntekijän kesken mm. työssä suoriutumisen kautta. Lisäksi esihenkilö voi hyödyntää työyhteisön osaamistarpeiden tunnistamisessa sekä arvioinnissa edellisen vuoden toiminta- ja henkilöstöraportteja, asiakaspalautteita ym. toiminnan laatua kuvaavia

tietoja. Vuosittaisissa kehityskeskusteluissa arvioidaan myös osaamista ja osaamisen kehittymistä sekä tehdään työntekijäkohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Esihenkilö tekee yksikkötasoisen osaamisen kehittämissuunnitelman, jotka voidaan koota myös seuraavalla organisaatiotasolla (vastuualue/toimialue/palvelulinja) yhteen ja nostaa yhteisiä osaamisen kehittämisen tarpeita jatkovalmisteluun koko Pirkanmaan hyvinvointialueen osaamisen kehittämisen toimiksi ja täydennyskoulutuksiksi.
Henkilöstön käymät täydennyskoulutukset kirjataan HR-järjestelmään, josta koko Pirkanmaan henkilöstön käymiä täydennyskoulutuksia seurataan ja raportoidaan vuositasolla. Esihenkilöt seuraavat oman henkilöstönsä käymiä koulutuksia ja arvioivat niitä suhteessa osaamiseen ja osaamisen kehittymissuunnitelmaan.

Psykiatrian toimialueella tehdään vuosittain koko toimialueen kattava osaamisen kehittämisen suunnitelma, jossa määritellään ammattiryhmäkohtaisesti osaamistarpeet tulevalle vuodelle. Osaamistarpeet on määritelty Pirhan strategian ja yleisten yhteiskunnallisten osaamishaasteiden perusteella seuraaviin osaamisen kehittämisen painopistealueisiin: Ammatillinen substanssiosaaminen, turvallisuusosaaminen (mm. asiakas- ja potilasturvallisuustaidot, asiakaslähtöinen osaaminen, digiosaaminen, johtamisosaaminen, työyhteisötaidot sekä uudistumiskyvykkyys ja kehittämisosaaminen.
Henkilöstön tulee lisäksi suorittaa säännöllisesti Pirhan linjaamia sekä psykiatrialla erikseen määriteltyjä, välttämättömiä koulutuksia.

Koulutukset ovat pääosin verkkokoulutuksia:

- Eettinen ja laadukas psykiatrinen hoitotyö sekä hoidollinen rajoittaminen – verkkokoulutus (psykiatrista potilastyötä osastoilla tekevä hoitohenkilöstö)
- Somaattisen aikuispotilaan rajoittaminen –verkkokoulutus (psykiatrialla työskentelevä lääkärihenkilöstö)
- Aggression hoidollinen hallinta (AHHA-koulutus, psykiatrista potilastyötä osastoilla tekevä hoitohenkilöstö)/taitopaja
- Tietosuoja ja tietoturva Pirkanmaan hyvinvointialueella – verkkokoulutus
- Infektioiden torjunta terveydenhuollon henkilöstölle- verkkokoulutus
- Infektioiden torjunta lääkäreille- verkkokoulutus
- Infektioiden torjunta sairaala- ja laitoshuoltajille -verkkokoulutus
- Elvytystaidot, tasot 1 tai 2 / taitopaja ja verkkokoulutus
- LOVe lääkehoidon osaamisen varmistamisen verkkokoulutus (lääkehoitoa toteuttava hoitohenkilökunta)
- Alkusammutuskoulutus/ taitopaja
- Potilashoidon kirjaaminen -verkkokoulutus
- Sosiaalihuollon kirjaaminen -verkkokoulutus
- Uranus/ OMNI/SAGA -potilastietojärjestelmän -verkkokoulutus
- Ei painehaavoille –verkkokoulutus
- Vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoittaminen –verkkokoulutus

Esihenkilöille on lisäksi määritelty välttämättömiä koulutuksia

- Työkykyjohtaminen Pirkanmaan hyvinvointialueella -verkkokoulutus
- Vaaratapahtuman ja epäkohdan käsittely -verkkokoulutus
- Asiakas- ja potilasturvallisuusriskien hallinta -verkkokurssi

Perusosaaminen jakautuu asiakasosaamiseen, riskienhallintaan ja palveluntuotantotaitoihin. Yksiköissä on mietittävä aktiivisesti toiminnan rakenteita, joiden avulla koulutuksissa saatua osaamista saadaan vietyä käytäntöön.

Yhtenäisen perusosaamisen lisäksi ovat vastuualuekohtaiset osaamistavoitteet, joihin kriisi- ja aluepsykiatrian vastuualueella kuuluvat:

- Hoidon tarpeen arviointi ja lyhytkestoinen hoito, konsultaatio-osaaminen, moniammatillinen yhteistyö
- Masennus ja ahdistuneisuus
- Psykoosi
- Bipolaarihäiriö
- Tunne-elämän epävakaus
- Neuropsykiatriset häiriöt
- Syömishäiriö
- Riippuvuusongelmat (avohoito)
- Mielenterveyden häiriöihin liittyvä alkoholiongelma
- Huume- ja monipäihdeongelma
- Toiminnalliset riippuvuudet
- Lyhytterapeuttinen työote
- Arviointimittareiden hyödyntäminen osana potilaan hoidon arviointia ja diagnostiikkaa
- Sairauskohtaiset psykoedukaatiomenetelmät (potilas / omaiset)

Kriisi- ja aluepsykiatrialla menetelmä- ja erityisosaamiseen on katsottu kuuluvan

- Dialektinen käyttäytymisterapia DKT
- Kognitiivinen käyttäytymisterapia KKT
- Pitkäaikaisen masennuksen ryhmähoitomalli CBASP
- Psykoosin kognitiivinen käyttäytymisterapia CBTp
- Kognitiivinen lyhytterapiakoulutus
- MINI-haastattelu
- Sosiaalisen kognition kuntoutusmenetelmä SCIT
- Kognitiivista toimintakykyä parantava menetelmä CRT
- Erotusdiagnostiset menetelmät eri sairausryhmien suhteen
- Akuutti- ja lyhytterapeuttinen hoito
- Riippuvuusongelmaisen potilaan tutkiminen, hoito ja sen erityispiirteet

Laillistetun sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä tilapäisesti toimivien opiskelijoiden työskentely

”Opiskelija voi tietyin edellytyksin toimia sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön tehtävissä tilapäisesti. Työnantaja vastaa siitä, että henkilöllä on laissa säädetyt edellytykset toimia tehtävässään. Työnantajan velvollisuutena on arvioida tapauskohtaisesti henkilön valmiudet ja se, millaisten tehtävien hoitamiseen hänellä on riittävät edellytykset. Työnantajan pitää varmistaa, että tehtävään palkattu henkilö on suorittanut hyväksytysti opintonsa sekä niihin liittyvän käytännön harjoittelun. Henkilöt, jotka työskentelevät tilapäisesti sosiaalihuollon laillistettavassa ammatissa, ovat valvonnan piirissä samalla tavoin kuin ammattihenkilörekisteriin merkityt sosiaalihuollon laillistuksen saaneet henkilöt.” Koskettaa sosiaalityöntekijän, sosionomin ja geronomin tehtäviä. Opiskelijana työskentely | Valvira

”Valvira rekisteröi Suomessa opiskelevien lääketieteen, hammaslääketieteen sekä farmasian opiskelijoiden opiskelijatiedot ja tietojen muutokset yliopistoista saatujen ilmoitusten perusteella. Tutkinto-opiskelija, joka opiskelee edellä mainittuja aloja Suomessa tai ulkomailla, voi toimia tilapäisesti sen laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä, johon hän opiskelee. Opiskelija voi aloittaa työskentelyn sen jälkeen, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaksi kolmasosaa koulutuksensa opinnoista. Nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä voivat toimia muutkin kuin kyseiseen am-mattiin opiskelevat henkilöt. Nimikesuojattuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä ovat esimerkiksi lähihoitaja, koulutettu hieroja ja psykoterapeutti. Kun työnantaja palkkaa henkilön nimikesuojatun ammattihenkilön tehtäviin, hän vastaa siitä, että valitulla henkilöllä on edellytykset toimia kyseisissä tehtävissä.” https://valvira.fi/ammattioikeudet/terveydenhuollon-opiskelijana-tyoskentely

Henkilöstön osaamisen ja työskentelyn asianmukaisuuden seuraaminen ja epäkohtiin puuttuminen

Esihenkilöt, moniammatillinen työryhmä sekä potilaat ja heidän läheisensä seuraavat ja arvioivat toiminnan asianmukaisuutta ja puuttuvat tarvittaessa epäkohtiin.

Työturvallisuuslain mukaisiin työnantajan työturvallisuusvelvoitteiden huomiointi

”Työnantajalla on työturvallisuuslakiin perustuva laaja huolehtimisvelvollisuus työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta työssä. Työn vaarojen ja haittojen, eli työturvallisuusriskien arviointi on osa tätä huolehtimisvelvollisuutta ja työpaikan työsuojelutoimintaa. Työturvallisuusvastuu on johdolla ja esimiehillä omien toimivaltuuksien mukaan. Työntekijöiden velvollisuus on noudattaa annettuja ohjeita ja ilmoittaa kaikista havaitsemistaan epäkohdista viivytyksettä esimiehille.”

Avautuvat Pirhan henkilöstölle:

https://intra.pirha.fi/group/guest/tyoturvallisuus-ja-tyosuojelu

https://intra.pirha.fi/group/guest/tyosuojelu.

Miten toteutetaan palveluyksikössä?

Esihenkilö vastaa resurssien riittävyydestä ja osaamisen tasosta. Päivystysaikaan vuorovastaava kantaa vastuun ja raportoi esihenkilölle. Sijaisrekrytointi tehdään paikallisesti/rekrytoinnin kautta, pyritään rekrytoimaan jo ennestään osastolla työskennelleitä sijaisia. Työntekijän ammattioikeudet tarkistetaan ennen työsuhteen alkamista.

Yksiköissä toteutetaan lääkehoitosuunnitelman mukaista lääkehoitoa.

Infektioturvallisuutta noudatetaan siten, että vapaaehtoisuuteen hoitoon perustuvaa, etukäteen suunniteltua hoitojaksoa siirretään, mikäli potilas ilmoittaa olevansa sairastunut, avohoidon potilaiden vastaanottoaikoja siirretään sairastumisen vuoksi. Mikäli osastolla hoidossa oleva potilas sairastuu, hänet sijoitetaan infektio-ohjeiden mukaisesti yhden hengen huoneeseen ja hoito toteutuu ohjeistuksen mukaan (esimerkiksi pisaratartunta varotoimet). Yksiköihin on nimettynä hygieniavastaavat.

Hoitohenkilökunnalle tarjotaan mahdollisuus pitää rokotussuoja ajantasaisena esimerkiksi järjestämällä mahdollisuus influenssarokotukseen työajan puitteissa.

Yksiköissä on nimettynä perehdytyksestä vastaavat henkilöt. Henkilökunnan ammattitaitoa pidetään yllä mahdollisuuksilla/velvollisuudella osallistua koulutuksiin. Mahdollistetaan henkilökunnalle erilaiset koulutukset, kuten LOVE, elvytys, alkusammutus, AHHA sekä tietoturva ja seurataan niiden käymistä. Koulutuksista muistutetaan sähköpostitse ja suullisesti.

Useammissa yksiköissä on perustettuna turvallisuustyöryhmät, mitkä ovat perehtyneet turvallisuusasioihin moniammatillisesti ja esihenkilöt sekä turvallisuusyhdyshenkilöt mukaan otettuina. Tällä tavoin varmistetaan hyviä ja yhteneviä turvallisuus käytänteitä, järjestetään yhteisiä turvallisuuskävelyitä sekä koulutuksia turvallisuuteen liittyen ja omaehtoisia valvontakierroksia. Kahdesti vuodessa tehdään työturvallisuusriskien arviointi ja suunnitellaan sen mukaiset toimenpiteet sekä seurataan toimenpiteiden toteuttamista ja niiden vaikutuksia. Työturvallisuusasioista käydään säännöllisesti työryhmässä keskusteluita ja mietitään yhdessä käytännön ratkaisuja sekä jaetaan omia kokemuksia. Seurataan HaiPro-ilmoituksia, käydään ne läpi yhdessä työryhmän kanssa ja mietitään ratkaisuja, miten jatkossa voitaisiin toimia toisin, jotta vaaratapahtumilta vältyttäisiin.

3.7 Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta

Riittävä ja osaava sekä palveluyksikön omavalvontaan sitoutunut henkilöstö on keskeinen tekijä palvelujen saatavuuden, laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisessa sekä palvelujen kehittämisessä.

Riittävän henkilöstön turvaaminen

Henkilöstösuunnitelma perustuu Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiaan ja henkilöstöpolitiikkaan sekä henkilöstöohjelman tavoitteisiin. Osastoilla ei ole lakisääteistä mitoitusta henkilöstön määrästä, mutta osastoilla on oltava riittävästi moniammatillista henkilöstöä ja osaamista, jotta turvataan hoidon laatu ja turvallisuus sekä resurssit palveluiden tuottamiseen. Hoitotyön esihenkilöt vastaavat hoitohenkilöstön ja ylilääkäri lääkärityön riittävyydestä. Henkilöstön määrää ja riittävyyttä johto seuraa budjetin valmistelun yhteydessä ja esihenkilöt seuraavat päivittäin tuotannossa. Lisäksi seurataan asiakas – ja henkilöstöpalautteita ja työturvallisuus ja vaaratapahtuma ilmoituksia. Tunnistettuja riskitekijöitä ovat osaavan henkilöstön saatavuus, veto- ja pitovoima nyt ja tulevaisuudessa. Henkilöstön rekrytoinnissa esihenkilöitä tukee keskitetty rekrytointi. Valmiussuunnitelmassa on toimintaohjeet poikkeustilanteita varten. Hoitotyön esihenkilöt seuraavat henkilöstöresursseja Tabun

hoitoisuusraporttien avulla. Raporteilla saadaan yksikkökohtaisesti tietoa työmäärästä (potilaiden hoitoisuudesta) ja henkilöstöresursoinnista.

Miten toteutetaan palveluyksikössä?

Toimintayksiköissä (osastoilla ja poliklinikoilla) on palvelujen tarpeen mukaisesti määritetty hoitotyöntekijöiden perusmiehitys. Toimialueella on käytettävissä varahenkilöstö, sekä keskitetty rekrytointi- ja sijaisvälitys äkillisiin ja pidempiaikaisin henkilöstötarpeisiin.

Lääkärihenkilöstön työpanos toteutuu pääosin omalla henkilöstöllä ja lisäksi käytössä on tarvittaessa toimialueen ostopalveluna hankkima lääkärityöpanos.

Toimintayksiköt auttavat toisiaan ja äkillisissä tilanteissa henkilöstö siirtyy arvioidun tarpeen perusteella työyksiköstä toiseen auttamaan.

Henkilöhälytinjärjestelmä on kattavasti käytössä ja järjestelmän avulla saadaan hälytettyä apua kaikkina vuorokaudenaikoina.

Vartijat turvaavat hoitajia ja potilaita poikkeustilanteissa.

Muun, kuin lakisääteisen henkilöstömäärän seuranta

Hoitoisuusluokitus ja palvelupisteittäin määritelty perusmiehitys eri työvuoroissa.

3.8 Monialainen yhteistyö ja palvelun koordinointi

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa siten, että sosiaalihuollon ja tarvittaessa muiden hallinnonalojen palvelut muodostavat asiakkaan edun mukaisen kokonaisuuden. Yhteisissä palveluissa, tai jos potilas muutoin tarvitsee sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluja, on sovellettava niitä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon säännöksiä, jotka parhaiten tarjoavat potilaan tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen hoidon.

Lisätietoja henkilöstölle: Monialainen yhteistyö

Henkilökunta varmistaa, että asiakas ja potilas on tunnistettavissa ja kaikki tarvittava palveluun, hoitoon tai hoivaan liittyvä tieto siirtyy toiseen yksikköön.
(Pirhan asiakas- ja potilasturvallisuuspolitiikka)

Yhteistyö ja tiedonkulku potilaan palvelukokonaisuuteen kuuluvien toimijoiden kesken

”Minun tiimini on Pirkanmaan hyvinvointialueelle valittu tapa tehdä monialaista yhteistyötä asiakaslähtöisesti. Toimintamalli soveltuu asiakkaalle, joka käyttää paljon palveluja ja hyötyy niiden yhteensovittamisesta. Minun tiimini -toiminta voi olla myös ennaltaehkäisevää, jolloin asiakas saa tilanteeseensa useita eri näkökulmia sekä tarvittavat palvelut riittävän ajoissa. Minun tiimini kootaan asiakkaalle siellä, missä tarve tunnistetaan. Esimerkiksi kunnan palveluissa, kolmannella sektorilla tai hyvinvointialueen palveluissa on asiakkaan toiveiden mukaisesti koottu joukko toimijoita, kuten ammattilaisia, läheisiä ja järjestötoimijoita. Minun tiimini etsii yhdessä ratkaisuja asiakkaan esiin nostamiin asioihin. Tiimin tavoitteena on tarjota asiakkaan tuen tarpeiden mukainen, riittävä ja oikea-aikainen tuki. Keskeistä on asiakkaan osallistuminen, dialogisuus ja systeemisyys.”
Minun tiimini -toimintamallin jalkauttaminen sairaalapalveluihin aloitettiin syksyllä 2024.
Minun tiimini -toimintamalli - pirha.fi

Yhteistyön varmistaminen palveluntuottajan palveluyksiköiden kesken

Sosiaalihuoltolain 41 §:n mukaan palvelutarpeen arvioimiseksi, päätösten tekemiseksi ja sosiaalihuollon toteuttamiseksi toimenpiteestä vastaavan sosiaalihuollon viranomaisen on huolehdittava siitä, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista. Sosiaalihuoltoa toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa siten, että sosiaalihuollon ja tarvittaessa muiden hallinnonalojen palvelut muodostavat asiakkaan edun mukaisen kokonaisuuden. Työntekijän on oltava tarpeen mukaan yhteydessä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin sekä tarvittaessa henkilön omaisiin ja muihin hänelle läheisiin henkilöihin siten kuin tässä laissa tarkemmin säädetään.

Terveydenhuoltolaissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisistä palveluista. Sen mukaan yhteisissä palveluissa, tai jos potilas muutoin tarvitsee sekä

terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluja, on sovellettava niitä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon säännöksiä, jotka parhaiten tarjoavat potilaan tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen hoidon Terveydenhuoltolaki edellyttää, että toiminnan laadukkuutta, turvallisuutta ja asianmukaista toteutusta sekä etenkin potilasturvallisuutta edistetään yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa. Potilaan asemaa ja oikeuksia koskevan lain mukaan terveyden- ja sairaanhoitoa toteutettaessa on tarvittaessa laadittava tutkimusta, hoitoa, lääkinnällistä kuntoutusta koskeva tai muu vastaava suunnitelma.

Lisätietoa henkilöstölle: Monialainen yhteistyö - Monialainen yhteistyö - intra.pirha.fi

Miten toteutetaan palveluyksikössä?

Potilastietovaranto Uranus - intra.pirha.fi (Avautuu Pirhan henkilöstölle)

Monialaisen yhteistyön tarpeessa potilaan tietojen vaihtoon liittyvä potilaan suullinen suostumus on riittävä, kun suostumuksen sisältö kirjataan huolellisesti potilas- tai asiakastietoihin.

Suostumus tietojen vaihtoon ei ole sama asia, kuin suostumus asiakirjojen luovuttamiseen. Asiakirjojen luovuttamiseksi tarvitaan tähän käyttötarkoitukseen tarkoitetun suostumus.

1. **Potilastiedon arkisto**

- Luovutuslupa (entinen Kanta-suostumus) Kanta-palveluihin on toistaiseksi voimassa oleva
- Kanta-informoinnin tukimateriaalina voi käyttää Kanta-palveluiden infolehtistä Tietoa Kanta-palveluista sosiaali- ja terveydenhuollossa asioiville
- Infolehtinen annetaan potilaalle tulosteena vain erikseen pyydettäessä
- Kanta-palvelut on julkaissut myös koulutusvideon: Miten annat Kanta-informoinnin asiakkaalle?
- Luovutuslupa tallennetaan sähköisesti
- Luovutusluvat löytyvät potilastietojärjestelmästä ja Omakanta -palvelusta

- Potilas ei voi estää tietojen arkistoitumista Potilastiedon arkistoon/tietojen näkymistä Omakanta -palvelussa, mutta voi estää tietojen luovutuksen muille hyvinvointialueille ja yksityiseen terveydenhuoltoon.

2. Sähköinen resepti

- Sähköisen reseptin informoinnin tukimateriaalina toimii myös Kanta-palveluiden infolehtinen Tietoa Kanta-palveluista sosiaali- ja terveydenhuollossa asioiville.
- Infolehtinen annetaan potilaalle tulosteena vain erikseen pyydettäessä.
- Sähköiseen reseptiin suostumusta tarvitaan vain silloin, kun potilaan reseptitietoja tarvitaan joissain muussa kuin hoidollisessa käyttötarkoituksessa. Suostumus on tässä tilanteessa kirjallinen.
- Tieto annetusta sähköisen reseptin informaatiosta löytyy potilastietojärjestelmästä.”

Tietojen luovutus potilastietojärjestelmästä tai potilaskertomuskansiosta

Potilasasiakirjoja luovutetaan myös muutoin kuin Kanta-arkiston kautta kuten tulostamalla tiedot potilastietojärjestelmästä tai papereita kopioimalla.

Luovuttamisen edellytyksenä tarvitaan potilaan Kanta-luovutuslupa, suullinen tai asiayhteydestä ilmenevä suostumus. Suullisesta tai asiayhteydestä ilmenevästä suostumuksesta tieto kirjataan erikoisalanäkymälle tai hoitokokonaisuuden taustatietoihin; kirjaus on tarpeellinen vain, mikäli Kanta-luovutuslupa ei ole voimassa.

3.9 Toimitilat, välineet ja lääkinnälliset laitteet

Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö ovat turvallisia. Palvelu, hoito ja hoiva toteutuvat turvallisesti, hyvinvointia ja terveyttä tukevasti, ja ilman pelkoa infektiosta. (Pirhan asiakas- ja potilasturvallisuuspolitiikka)

Toimitilat, välineet

Psykiatrian toimialueella on toimipisteitä eri puolilla Pirkanmaata: Tays keskussairaalan alueella T-rakennuksessa ja Tampereella Hallituskadun toimipisteessä. Yksiköitä on myös Sastamalassa sekä Valkeakoskella. Lisäksi potilaita tavataan kunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon muissa yksiköissä.

Psykiatrinen sairaala, T-rakennus

Psykiatrinen sairaala on otettu käyttöön 2024 vuoden alussa, tilat ovat uudet ja nykyaikaiset. Sairaansijoja on 180 ja osastoja 13 kappaletta sekä poliklinikoita. Osastojen ja poliklinikoiden lisäksi T-sairaalassa on tilat erilaisille ohjaus- ja terapiapalveluille. Lisäksi rakennuksesta löytyy monitoimi- ja neuvottelutiloja, henkilökunnan tauko- ja työtiloja, kahvila/lounasravintola sekä pysäköintihalli. Osastot sijaitsevat yhdessä tasossa, käytössä on yhden hengen potilashuoneet ja avarat tilat, joihin on hyvä näkyvyys. Rakennuksen sisätiloissa on käytetty tutkitusti rauhoittavaa värimaailmaa ja materiaaleja. Tilat on suunniteltu viihtyisiksi, valoisiksi ja niistä on näkymät Kaupin luontoon. Tiloissa on esim. viherhuoneet ja talvipuutarha, joissa voi ohjata ryhmiä ja muuta potilaiden kanssa tapahtuvaa toimintaa. Potilas- ja työturvallisuuteen liittyvät seikat on otettu huomioon tilojen suunnittelussa.

Hallituskadun toimipiste

Hallituskadun polikliiniset tilat on remontoitu 2021 alkavaa toimintaa varten. Toisen kerroksen tiloissa toimii päivystys- ja konsultaatiopsykiatrian yksiköistä yksi poliklinikka, yhteensä kolme työryhmää (arviointi- ja konsultaatiopsykiatrian kaksi tiimiä sekä riippuvuuspsykiatrian tiimi).

Työntekijät perehdytetään työturvallisuuteen esihenkilöiden ja yksiköiden turvallisuusvastaavien johdolla sekä vuosittaisilla turvallisuus- ja tietoturvakävelyillä. Työntekijöille järjestetään säännöllisesti turvallisuuteen liittyviä koulutuksia (ensiapu-, palontorjunta- ja irtautumiskoulutukset). Määräajoin työterveyshuolto tekee jokaiseen yksikköön laajan ja kattavan työpaikkaselvityksen ja antaa siitä lausunnon mahdollisine suosituksineen ja toimenpiteineen.

Työntekijöitä sitoo sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasioissa erityinen salassapitovelvollisuus, joka väistyy vain erikseen lainsäädännössä määrätyissä tapauksissa. Jokaisen työntekijän velvollisuus on ilmoittaa havaitsemistaan työturvallisuuspuutteista esihenkilölle ja tehdä siitä asianmukainen ilmoitus Haipro-järjestelmään. Tärkeintä on riskien ennakointi ja ennaltaehkäisy.

Hallituskadun kiinteistön ylläpito ja huolto kuuluvat vuokranantajalle ja Pirhan tilapalvelut on tiloissa vuokralaisena. Mahdolliset viat ja huoltotarpeet ilmoitetaan Paketti-järjestelmän kautta.

Sastamalan toimipisteet

Sastamalan psykiatrinen sairaala Pursi on otettu käyttöön 2010, joten tilat ovat vielä uudehkot ja nykyaikaiset. Sairaansijoja on 24 ja osastoja 2. Lisäksi rakennuksesta löytyy monitoimi- ja neuvottelutiloja, henkilökunnan tauko- ja työtiloja. Osastot sijaitsevat yhdessä tasossa, käytössä on yhden/kahden hengen potilashuoneita. Tilat ovat avarat, viihtyisät ja valoisat ja niihin on hyvä näkyvyys. Osastojen välissä on sisäpiha, jossa voidaan pitää kesäaikaan ryhmiä ja potilaat voivat siellä ulkoilla. Potilas- ja työturvallisuuteen liittyvät seikat on otettu huomioon tilojen suunnittelussa.

Tilojen kunnosta ja huollosta vastaa Pirhan tilapalvelut. Mahdolliset korjaus ja huoltopyynnöt tehdään poliklinikalta Paketti -palvelun kautta.

Työntekijät perehdytetään työturvallisuuteen esihenkilöiden ja yksiköiden turvallisuusvastaavien johdolla sekä vuosittaisilla turvallisuus- ja tietoturvakävelyillä. Työntekijöille järjestetään säännöllisesti turvallisuuteen liittyviä koulutuksia (ensiapu-, palontorjunta- ja irtautumiskoulutukset). Osastoilla on käytössä henkilöturvajärjestelmä, jota testataan säännöllisesti ja varmistutaan sen toimivuudesta. Vartija käy osastoilla kerran päiväaikaan ja kerran yöaikaan tarkistamassa osastojen tilanne, tämän lisäksi vartija voidaan kutsua turvaamaan tilanteita osastolla tarvittaessa.

Sastamalan psykiatrian poliklinikka sijaitsee Sastamalan sairaalan yhteydessä Itsenäisyydentie 2b, 3.krs. Tilojen kunnosta ja huollosta vastaa Pirhan tilapalvelut. Mahdolliset korjaus ja huoltopyynnöt tehdään poliklinikalta Paketti -palvelun kautta.

Työntekijät perehdytetään työturvallisuuteen esihenkilöiden ja yksiköiden turvallisuusvastaavien johdolla sekä vuosittaisilla turvallisuus- ja tietoturvakävelyillä. Työntekijöille järjestetään säännöllisesti turvallisuuteen liittyviä koulutuksia (ensiapu-, palontorjunta- ja irtautumiskoulutukset). Poliklinikalla on käytössä henkilöturvajärjestelmä, jota testataan säännöllisesti ja varmistutaan sen toimivuudesta. Vartija käy poliklinikalla kerran päivässä poliklinikan ollessa auki, tämän lisäksi vartija voidaan kutsua turvaamaan vastaanottotilanteita tarvittaessa.

Määräajoin työterveyshuolto tekee yksikköön laajan ja kattavan työpaikkaselvityksen ja antaa siitä lausunnon mahdollisine suosituksineen ja toimenpiteineen. Työntekijöitä sitoo sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasioissa erityinen salassapitovelvollisuus, joka väistyy vain erikseen lainsäädännössä määrätyissä tapauksissa. Jokaisen työntekijän velvollisuus on ilmoittaa havaitsemistaan tietoturva- ja työturvallisuuspuutteista esihenkilölle ja tehdä siitä asianmukainen ilmoitus Haipro-järjestelmään. Tärkeintä on riskien ennakointi ja ennaltaehkäisy.

Poliklinikan vastaanottohuoneissa on huomioitu työturvallisuus pako-ovin. Vastaanottohuoneiden seinät ja ovet on äänieristettyjä turvaamaan potilaiden yksityisyydensuojaa. Lisäksi työasemien näytöissä on näytönsuojat. Vastaanottohuoneen kalusteet on sijoitettu henkilökunnan turvallisuutta ajatellen. Mahdolliset irtaimet esineet, joilla voi aiheuttaa vahinkoa esimerkiksi heittämällä kohti, on sijoitettu mahdollisimman kauas potilaasta.

Valkeakosken toimipiste

Valkeakosken psykiatrian poliklinikka ja Intensiiviyksikkö sijaitsevat osoitteessa Valtakatu 6–8 A. Tilojen kunnosta ja huollosta vastaa yksityinen vuokranantaja ja Pirhan tilapalvelut ovat vuokralaisena. Mahdolliset korjaus ja huoltopyynnöt tehdään Paketti -palvelun kautta.

Työntekijät perehdytetään työturvallisuuteen esihenkilöiden ja yksiköiden turvallisuusvastaavien johdolla sekä vuosittaisilla turvallisuus- ja tietoturvakävelyillä. Työntekijöille järjestetään säännöllisesti turvallisuuteen liittyviä koulutuksia (ensiapu-, palontorjunta- ja irtautumiskoulutukset). Poliklinikalla on käytössä henkilöturvajärjestelmä, jota testataan säännöllisesti ja varmistutaan sen toimivuudesta. Tarvittaessa vartija voidaan kutsua turvaamaan vastaanottotilanteita.

Määräajoin työterveyshuolto tekee jokaiseen yksikköön laajan ja kattavan työpaikkaselvityksen ja antaa siitä lausunnon mahdollisine suosituksineen ja toimenpiteineen. Työntekijöitä sitoo sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasioissa erityinen salassapitovelvollisuus, joka väistyy vain erikseen lainsäädännössä määrätyissä tapauksissa. Jokaisen työntekijän velvollisuus on ilmoittaa havaitsemistaan

tietoturva- ja työturvallisuuspuutteista esihenkilölle ja tehdä siitä asianmukainen ilmoitus Haipro-järjestelmään. Tärkeintä on riskien ennakointi ja ennaltaehkäisy.

Nykyisissä tiloissa ei ole vastaanottohuoneissa pako-ovia, joten huonekalujen järjestyksellä on pyritty turvaamaan henkilökunnalle nopea poistumisreitti. Vastaanotto- ja ryhmähuoneiden seinät ja ovet on äänieristettyjä turvaamaan potilaiden yksityisyydensuojaa. Mahdolliset irtaimet esineet, joilla voi aiheuttaa vahinkoa esimerkiksi heittämällä kohti, on sijoitettu mahdollisimman kauas potilaasta. Työasemien näytöissä on näytönsuojat.

Terapiapalveluiden toimipisteet

Terapiapalveluyksikön henkilöstöä työskentelee T-rakennuksessa, Hallituskadun toimipisteellä ja Tipotiellä.

Lääkinnälliset laitteet

Palveluissa, hoidossa ja hoivassa tarvittavat laitteet ovat turvallisia ja henkilökunta osaa käyttää niitä. (Pirhan turvallisuuslupaus)

Vaatimukset lääkinnällisten laitteiden ammattimaiselle käytölle (719/2021).

•Henkilöllä, joka käyttää lääkinnällistä laitetta, on sen turvallisen käytön vaatima koulutus ja kokemus

•Laitteessa tai sen mukana on turvallisen käytön kannalta tarpeelliset merkinnät ja käyttöohjeet

•Laitetta käytetään valmistajan ilmoittaman käyttötarkoituksen ja -ohjeistuksen mukaisesti

•Laite säädetään, ylläpidetään ja huolletaan valmistajan ohjeistuksen mukaisesti ja muutoin asianmukaisesti

•Ammattimaisen käyttäjän on ilmoitettava Fimeaan ja valmistajalle/valtuutetulle edustajalle tai maahantuojalle/jakelijalle vaaratilanteista, jotka ovat johtaneet tai olisivat saattaneet johtaa potilaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyden vaarantumiseen.

Palveluyksiköllä tulee olla tieto käytössään olevista, edelleen luovuttamistaan tai muutoin hallinnassa olevista sekä potilaaseen asennetuista laitteista. Palveluyksiköllä

tulee olla menettelytapa laitekoulutuksen toteuttamiseksi, ja osaamisen ylläpitämiseksi suhteessa palveluyksikön toimintaympäristöön ja käytettyjen laitteiden ominaisuuksiin. Lääkintätekniikan yksikön tehtävänä on vastata lääkinnällisten laitteiden elinkaaren aikaisista tukipalveluista sisältäen laitteiden ennakoivat huollot, kunnossapidon ja laitteiden poistot sekä lääkintätekniikan asiantuntijapalvelut. Istekki Oy tuottaa lääkintätekniikan päivittäiset huolto- ja ylläpitopalvelut.
Lääkinnällisten laitteiden viankorjauksiin, huoltoihin ja tukipalveluihin liittyvissä asioissa tulee tehdä palvelupyyntö Paketin kautta laitteessa olevan tunnusnumeron avulla. Käytettäessä laitteen tunnusnumeroa pyyntö ohjautuu automaattisesti oikealle huoltoyksikölle.

Lisätietoja: Laki lääkinnällisistä laitteista (719/2021) - Finlex.fi
Lisätietoja henkilöstölle: Lääkintätekniikka

Kameravalvonta
Kameravalvonta on tärkeä osa hyvinvointialueen turvallisuustyötä. Sillä suojataan ja turvataan toimintoja laajasti. Tallentavaa kameravalvontajärjestelmää käytetään toimipisteiden häiriöiden, onnettomuuksien, vaaratapahtumien, väärinkäytösten ja rikosten ennaltaehkäisyyn sekä omaisuuden suojaamiseen sekä näiden selvittämiseen ja turvallisemman toiminnan edelleen kehittämiseen. Kameravalvontajärjestelmän tarkoituksena on suojata henkilökunnan työrauhaa sekä lisätä asiakas-, potilas-, lääke- ja työturvallisuutta.
Kameravalvonta jakautuu tietosuojan näkökulmasta kolmeen osakokonaisuuteen, jotka ovat lääkehuoneet, hoidolliset tilat sekä julkisten tilat. Näille osa-alueille on erilaiset perusteet kameravalvonnalle ja sisältämien tietojen käsittelyyn. Kameravalvonnan käyttöä on aina tarkasteltava suhteessa yksityisyyden suojaan.
Ulkoalueita, sisäänkäyntejä, porrashuoneita, hissejä ja yleisiä sisäkäytäviä valvotaan tallentavalla kamerajärjestelmällä. Kaikissa lääkehuoneissa tulee olla kameravalvonta ja lisäksi kameroilla valvotaan muita tiloja, joissa käsitellään huumaavia lääkkeitä. Hoidollisten tilojen kameravalvonnan käyttötarkoitukset, ominaispiirteet, käsittelyn lainmukaiset perusteet ja rekisteröidyn informointi on kuvattu tilatyyppikohtaisesti kameravalvonnan suunnitteluohjeessa.

Kameravalvonnasta tulee informoida kuvauspaikoilla ”Alueella tallentava kameravalvonta” tai ”Hoitotilassa kameravalvonta”– kylteillä.
Tallenteita säilytetään enintään 7 vrk, paitsi lääkehuonekameroita 30 vrk.
Osastoilla on käytössä myös valvontakameroita, jotka eivät tallenna kuvamateriaalia.
Kyseisten tilojen potilaille on aina ilmoitettava valvonnasta ja kerrottava sen tarkoituksesta ja seurantatavasta.
Psykiatrian T-rakennuksen osastoilla eristystiloissa olevat kamerat ovat tallentavia.
Tämä on perusteltu sekä potilaan, että henkilökunnan oikeusturvalla mm. väkivaltatilanteiden sattuessa.
T-rakennuksen kameravalvonta on suunniteltu noudattaen Pirhan kameravalvonnan suunnitteluohjetta, ja suunnitteluun on osallistunut psykiatrian henkilöstön lisäksi Pirhan turvallisuusorganisaation henkilöstöä.
Pirkanmaan hyvinvointialueen kameravalvonnan henkilörekisteri - intra.pirha.fi

Säteilyn käytön turvallisuus
Lisätietoja henkilöstölle: Säteilyturvallisuus

3.10 Tietojärjestelmät ja teknologian käyttö

Tietojärjestelmät
Uusille tietojärjestelmille ja sovelluksille tehdään tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta tietoturva-arviointi aina ennen käyttöönottoa. Tietoturva-arviointi tehdään myös järjestelmän muuttuessa oleellisesti. Tietoturva-arviointi sisältää myös tietojärjestelmän käyttöön liittyvän riskiarvion. Tietojärjestelmille tehdään riskiarviointi kolmen vuoden välein tai kun järjestelmä oleellisesti muuttuu.

Tietosuoja ja tietoturva
Tietosuoja ja tietoturva ovat osa hyvinvointialueen päivittäistä toimintaa ja jokainen henkilöstön jäsen on vastuussa omalta osaltaan näiden toteutumisesta.
Hyvinvointialueen tietosuoja- ja tietoturvapolitiikan mukaan johdolla on kokonaisvastuu tietosuoja- ja tietoturvatyön johtamisesta, rekisterinpidosta sekä resursoinnista.
Jokainen uusi työntekijä käy pakolliset tietosuoja- ja tietoturvaosiot läpi osana

perehdytystään, ja koko henkilöstön on läpäistävä pakollinen peruskoulutus kahden vuoden välein.
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 703/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®

Tietoturvasuunnitelma
Hyvinvointialue on sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjänä laatinut tietosuojaa, tietoturvaa ja tietojärjestelmien turvallista käyttöä koskevan tietoturvasuunnitelman. Tietoturvasuunnitelma ei ole julkinen asiakirja, mutta sen voi pyytää luettavaksi tietosuojavastaavalta tai tietoturvavastaavalta. Suunnitelmaa täydennetään ja päivitetään tarpeen mukaan vastaamaan lainsäädäntöä ja Pirkanmaan hyvinvointialueen prosesseja. Tietoturvasuunnitelma on laadittu 28.3.2023, ja sitä on päivitetty viimeksi 11.10.2024.
Tietosuojavastaava Katja Rajala
Tietoturvavastaava Henry Davidsson

Lisätietoja henkilöstölle: Tietosuoja- ja tietoturvaohjeet

Miten toteutetaan palveluyksikössä?
Hyvinvointialueen palveluntuottajat antavat turvallisuuslupauksen, jossa työntekijät sitoutuvat asettamaan asiakkaan ja potilaan turvallisuuden etusijalle. Lupauksen sisältö määritellään asiakkaan ja potilaan näkökulmasta katsottuna siten, että se kattaa keskeisimmät palveluiden vuorovaikutustilanteet. Turvallisuuslupaus asettaa vaatimukset toiminnalle sekä ihmisten osaamiselle ja käyttäytymiselle. Tunnistetut vajeet antavat suunnan kehitystoimille.
Palveluissa, hoidossa ja hoivassa tarvittavat laitteet ovat turvallisia ja henkilökunta osaa käyttää niitä. Lääkinnällisten laitteiden käytön osaaminen edistää laiteturvallisuutta ja vähentää laitteisiin liittyviä vaaratilanteita. Oikein toimiva laite voi aiheuttaa vaaraa väärin käytettynä tai laitteen toimintahäiriö voi aiheuttaa vaaraa, mikäli tilanteeseen ei ole riittävää varautumista tai mikäli laitteeseen liittyviä turvamekanismeja ei osata tulkita oikein. SOTE-organisaatioiden lääkinnällisten laitteiden käyttöä ohjaavat useat lait ja niiden perusteella annetut määräykset.

Laitteen hankintaa suunniteltaessa tulee arvioida laitteen suunniteltu käyttöympäristö ja sen asettamat vaatimukset laitteelle. Lisäksi tulee arvioida, miten laitetta käyttävän tai huoltavan henkilöstön laiteosaaminen varmistetaan. Pirhassa Istekin Lääkintätekniikan yksikkö toimii tukena laitehankinnoissa.
Laitteen käyttöohjeen noudattaminen on keskeinen tekijä laitteen turvallisen käytön varmistamisessa. Käyttöohjeessa valmistaja antaa ohjeet laitteen turvalliseen käyttöön, kuvaa laitteen käyttöön liittyvät riskit ja laitteeseen suunnitellut turvamekanismit riskien minimoimiseksi. Johdon tulee tunnistaa edellytykset, joilla laiteosaamista voidaan toteuttaa ja turvata siihen riittävät resurssit. Työnantaja huolehtii siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus riittävät työtehtävien suorittamiseen sisältäen työtehtävissä käytettävät työvälineet. Työntekijän vastuulla on ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää laiteosaamista.
Laiteosaamisen vaatimukset määrittyvät suhteessa työtehtäviin, joten henkilökunnan keskuudessa samankin laitteen osaamisvaatimukset voivat vaihdella. Esihenkilöt nimeävät yksikköön laitevastaavat, jotka huolehtivat laitteiden käytön perehdyttämisestä. Lisäksi esihenkilö huolehtii, että laiteosaaminen varmennetaan osaamiskriteerien perusteella. Osaaminen on varmistettava kaikilta lääkinnällisiä laitteita käyttäviltä työntekijöiltä työtehtävien mukaisesti. Esihenkilön tulee noudattaa ohjeistusta lääkinnällisten laitteiden käyttöympäristön turvallisuuden varmistamisesta ja poikkeusoloissa toimimisesta.
Laiteosaaminen varmistetaan perehdytysvaiheessa ja uusien laitteiden osalta laitteen käyttöönoton yhteydessä. Tämän jälkeen osaaminen tulee varmistaa riittävällä ja toistuvalla ylläpitokoulutuksella. Ylläpitokoulutuksen tiheys määräytyy käytön riskin ja laitteen käyttötiheyden perusteella. Lisäksi on tilanteita, joissa osaamisen ylläpitoa tulee erikseen arvioida. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi työntekijän paluu töihin pitkän poissaolon jälkeen ja laitteiden uusien versioiden käyttöönotto. Laiteosaamisen varmistaminen on jatkuvasti käynnissä oleva prosessi. Osaamisen varmistamisen vaatimus perustuu laitteen käytön kokonaisriskiin. Riski määritellään käyttäen riskimatriisia. Tason 1 (vähäinen riski) mukaiset laitteet eivät välttämättä edellytä yksikössä järjestettävää perehdytystä tai osaamisen säännöllistä ylläpitoa. Tason 2 (kohtalainen riski) mukaiset laitteet edellyttävät aina perehdytyksen ennen laitteen käytön aloittamista. Vaadittava perehdytys tulee olla dokumentoitu, vaikka toteutus

olisikin itseopiskeluna. Tason 3 (korkea riski) laitteiden osalta vaatimus on sama kuin edellisessä, mutta riittävien tietojen hallinta tulee osoittaa hyväksytylle henkilölle. Riskitason 4 (erittäin korkea riski) laitteet vaativat aina laitteen käytännön harjoittelua. Lisäksi osaaminen tulee osoittaa käytännön näytöllä.
Istekki Oy:n Lääkintätekniikan yksikkö vastaa lääkinnällisten laitteiden elinkaaren aikaisista tukipalveluista sisältäen laitteiden ennakoivat huollot, kunnossapidon ja laitteiden poistot sekä lääkintätekniikan asiantuntijapalvelut. Istekki myös ylläpitää laiterekisteriä.
Lääkinnällisten laitteiden viankorjauksiin, huoltoihin ja tukipalveluihin liittyvissä asioissa tulee tehdä palvelupyyntö Paketin kautta laitteessa olevan tunnusnumeron avulla. Käytettäessä laitteen tunnusnumeroa pyyntö ohjautuu automaattisesti oikealle huoltoyksikölle.
Ammattimaisen käyttäjän on ilmoitettava Fimeaan ja valmistajalle/valtuutetulle edustajalle tai maahantuojalle/jakelijalle vaaratilanteista, jotka ovat johtaneet tai olisivat saattaneet johtaa potilaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyden vaarantumiseen ja jotka johtuvat lääkinnällisen laitteen ominaisuuksista, ei-toivotuista sivuvaikutuksista, suorituskyvyn poikkeamasta tai häiriöstä, riittämättömästä merkinnästä, riittämättömästä tai virheellisestä käyttöohjeesta.
Fimea on antanut ohjeen vaaratilanteessa mukana olleen lääkinnällisen laitteen käsittelystä. Ammatti-maisen käyttäjän tulee arvioida, voidaanko vaaratilanteessa olleen lääkinnällisen laitteen käyttöä jatkaa turvallisesti vai tuleeko se poistaa käytöstä. Vaaratilanteessa mukana ollut laite tai laitteeseen tallentuneet tiedot tulee olla laitteen valmistajan saatavissa vaaratilanteen syyn selvittämiseksi. Lääkinnälliseen laitteeseen tai sen käyttöön liittyvästä vaaratapahtumasta tehdään Pirhan HaiPro- ympäristöön asiakas- ja potilasturvallisuusilmoitus. Ilmoituksen käsittelijä voi tehdä ilmoituksen perusteella sähköisen käyttäjän vaaratilanneilmoituksen.

3.11 Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuoja

Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn (henkilön, jonka tietoja käsitellään) oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen käsittelyn on aina perustuttava lakiin. Henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista

ja tapahduttava aina tiettyä tarkoitusta varten joko asianomaisen henkilön suostumuksella tai muulla laissa säädetyllä perusteella.

Lisätietoja: Tietosuoja - pirha.fi
Lisätietoja henkilöstölle: Tietosuoja- ja tietoturvaohjeet

3.12 Lääkehoitosuunnitelma

Pirkanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmassa, joka pohjautuu sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito -oppaaseen, kuvataan yhteiset linjaukset lääkehoidon toteuttamisen käytäntöihin sekä palvelulinjoilla toteutettavan lääkehoidon erityispiirteet. Palvelulinjojen lääkehoitosuunnitelmissa kuvataan palvelulinjan toimi- ja vastuualueilla toteutettava lääkehoito ja yhtenäiset toimintakäytännöt lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi. Jokaisessa lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä tulee lisäksi olla oma tarkentava, yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma. Yksikön esihenkilö vastaa yksikön lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma sekä jatkossa palvelulinjatasoiset lääkehoitosuunnitelmat löytyvät henkilöstölle lääkitysturvallisuussivustolta. Sivustolta löytyy myös muita lääkehoidon toimintaohjeita.

Lisätietoja henkilöstölle: Lääkitysturvallisuus

Lääkehoidon toteuttaminen

Lääkehoito on yksi keskeisistä hoitokeinoista. Lääkäri päättää potilaan lääkityksestä, ja hoitotyöntekijät toteuttavat lääkehoitoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Lääkehoidon toteuttaminen on terveydenhuollon toimintaa riippumatta siitä, minkälaisessa ympäristössä sitä toteutetaan.

Lääkehoidon toteuttaminen | Valvira

Pirhan lääkehoitosuunnitelma/ lääkehoitosuunnitelmat

Lääkehoidon turvallisuus on keskeinen osa asiakas- ja potilasturvallisuutta ja suurin sitä vaarantava yksittäinen tekijä terveydenhuollossa. Lääkitysturvallisuus voi vaarantua missä tahansa lääkehoitoprosessin vaiheessa ja kenen tahansa ammattilaisen kohdalla. Suurin osa lääkehoidon haitoista ja lääkityspoikkeamista olisi ennaltaehkäistävissä lääkehoidon turvallisilla ja yhtenäisillä toimintakäytännöillä.

Lisätietoa henkilöstölle: Lääkitysturvallisuus - intra.pirha.fi

3.13 Infektioiden torjunta

Tartuntatautilaki velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä torjumaan hoitoon liittyviä infektioita sekä lääkkeille erittäin vastustuskykyisiä mikrobeja. Tartuntatautilain mukaan jokaisen toimintayksikön ja sen johtajan on huolehdittava tartunnan torjunnasta, potilaiden, asiakkaiden ja henkilökunnan tarkoituksenmukaisesta suojauksesta ja sijoittamisesta sekä mikrobilääkkeiden asianmukaisesta käytöstä.
Lisätietoja: Infektioiden torjunta ja hoito - pirha.fi
Lisätietoja henkilöstölle: Infektioiden torjunnan omavalvonta sote-yksiköissä

Infektioturvallisuus

Hoitoon liittyvien infektioiden torjunnalla on keskeinen rooli asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämisessä. Taysin infektioyksikön asiantuntijat sekä Pirhan muissa yksiköissä työskentelevät hygienia- ja tartuntatautihoitajat sekä tartuntatautilääkärit ohjaavat ja tukevat Pirkanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä infektioiden ja lääkkeille erittäin vastustuskykyisten mikrobien torjunnassa sekä auttavat epidemioiden selvittämisessä.

Tietoa henkilöstölle: Infektioturvallisuus - intra.pirha.fi

Toimintayksiköiden infektioiden torjunta - pirha.fi

Lisätietoa henkilöstölle: Infektio-ohjeet ja tiedotteet - intra.pirha.fi

Hygieniaosaaminen

Jokaisessa yksikössä on nimettynä hygieniavastaavat, jotka huolehtivat, että hygieniaohjeita noudatetaan. Hygieniahoitaja käy säännöllisesti tarkastamassa yksiköt ja on tarvittaessa tavoitettavissa.

MRSA-testit tietyltä potilasryhmältä, vastausten asianmukainen merkitseminen potilaan tietoihin ja mahdollisesti riskitietoihin. Ollaan yhteydessä hygieniahoitajaan tarvittaessa. Raportin yhteydessä informoidaan poikkeustilanteista ja merkitään ne selkeästi kanslian potilastauluun. Potilashuoneen oveen laitetaan varoittava tarra, mikäli huoneessa on pisaravarotoimin hoidettava potilas. Potilaita informoidaan ja ohjeistetaan käyttämään suojavälineitä, muistutetaan turvaväleistä ja käsien desinfioinnista.

Tarjotaan työntekijöille ja potilaille (maski) asianmukaiset suojavälineet ja huolehditaan riittävästä käsidesinfektioaineen määrästä.

Infektiosuoja

Tartuntatautilain 48 pykälä koskee niitä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita asiakkaita tai potilaita.

Pykälän tarkoituksena on parantaa potilasturvallisuutta. Koska toiminnan luonne, asiakkaat ja potilaat sekä käytettävissä olevat tilat vaihtelevat suuresti eri toimintayksiköissä, pykälän mukaisen suojan tarpeen arviointi on tehtävä toimintayksikkö- ja tehtäväkohtaisesti.

Huolellisesti tehty arvio helpottaa työnjohtoa. Siitä on apua esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijän suojaa ei saada toimipisteessä edellytettävän suojan mukaiseksi siksi, että työntekijän oma terveydentila estää rokotuksen. Hyvin tiukat tulkinnat pykälästä 48 ovat harvoin tarpeen.

Tartuntatautilain 48 pykälän mukaisen suojan arviointi toimintayksikössä - THL

4 Omavalvonnan riskienhallinta

Turvallisuuskulttuuri luo perustan organisaation riskienhallinnalle.
Jokaisen työntekijän tulee ottaa vastuu, arvioida tilanteita ja työtään asiakkaaseen ja potilaaseen kohdistuvien riskien kannalta ja kehittää toimintaa jatkuvasti turvallisemmaksi.

4.1 Riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen

Riskienhallinnan vastuut
Riskien hallinnasta vastaa yksiköiden esimies, turvallisuusyhdyshenkilöt ja kaikki työntekijät omassa työssään havaitessaan riskitilanteen.

Riskien tunnistaminen ja arvioiminen
Riskien arviointi lähtee aina riskien tunnistamisesta. Tunnistamisella pyritään koostamaan ymmärrys niistä asioista, jotka voivat jollain tapaa vaikuttaa organisaation tavoitteisiin. Tunnistamatonta riskiä ei voida arvioida, priorisoida eikä kohdistetusti pyrkiä hallitsemaan.

Tunnistetut riskit käsitellään riskin arviointiprosessissa analysoimalla riskit esimerkiksi niiden todennäköisyyksien ja seurausten osalta. Tämä tehdään aina parhaaseen, sillä hetkellä saatavilla olevaan tietoon perustuen, jotta riskeistä saadaan paras mahdollinen tieto päätöksentekoa varten.

Analysointiin perustuvan tiedon pohjilta riskin merkittävyys arvioidaan organisaation toimintaan ja tavoitteisiin verraten. Riskien merkittävyyden perusteella riskejä ja niiden käsittelyä voidaan pyrkiä priorisoimaan.

Viimeisenä osana riskien arviointiprosessia on päätöksenteko riskin käsittelystä. Tässä riskin omistaja päättää riskin hyväksymisestä, pienentämisestä tai poistamisesta ja tämän päätöksen perusteella suunnitellaan mahdolliset hallintakeinot ja niiden toteutus. Prosessin osana kulkee jatkuvasti myös raportointi, avoin viestintä ja tilanteen seuranta. Raportointi on tärkeää yleisten periaatteiden jalkauttamisen lisäksi jo käytännön toimien

osalta. Erityisesti riskien arviointiprosessissa raportoinnin merkitys korostuu käytännön lopputulostenkin osalta, jotta vaikkapa suunniteltujen hallintakeinojen toteutuminen voidaan varmistaa. Palvelut järjestetään siten, että ne ovat sujuvia ja suojaavat vaaratapahtumilta sekä tuottavat arvoa asiakkaalle ja potilaalle. Toiminnallisten riskien hallinta käsittää kaikki ne toimet, joiden avulla ennakoivasti pyritään löytämään organisaation tai sen yksikön toimintaan liittyvät vaarat sekä arvioimaan niiden vaikutusta ja tukemaan päätöksentekoa. Ehkäisevillä toimilla, kuten lääkkeen kaksoistarkistuksella, vakioiduilla menettelytavoilla, tarkistuslistoilla, NEWS-pisteytyksellä (potilaan tilan arviointi), painehaavariskin arvioinnilla ja kaatumisriskin arvioinnilla pyritään estämään vaaratapahtuma. Psykiatrian toimialueen asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta keskeiset riskit ovat:

- Asiakkaan tai potilaan lääkehoito ei toteudu oikein
- Asiakkaan itsetuhoisuus tai väkivaltaisuus
- Asiakkaan tai potilaan hoidossa tarvittava tieto ei ole ajan tasalla ja käytettävissä
- Tapaturma, onnettomuus ja kaatuminen
- Eettiseen osaamiseen ja toimintaan liittyvät riskit (erityisesti tahdosta riippumattomassa hoidossa ja toimenpiteissä).

Riskien suuruutta ja vaikutusta palvelutoimintaan arvioidaan HaiPro-ilmoitusten ja riskimatriisin avulla. Arvioimalla riskien todennäköisyys ja vaikutus saadaan selville riskin suuruus. Riskien suuruuden mukaan ryhdytään toimenpiteisiin riskin pienentämiseksi.
Työnantajalla on työturvallisuuslakiin perustuva laaja huolehtimisvelvollisuus työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta työssä. Työn vaarojen ja haittojen, eli työturvallisuusriskien arviointi on osa tätä huolehtimisvelvollisuutta ja työpaikan työsuojelutoimintaa.
Työturvallisuusvastuu on johdolla ja esimiehillä omien toimivaltuuksien mukaan. Työntekijöiden velvollisuus on noudattaa annettuja ohjeita ja ilmoittaa kaikista havaitsemistaan epäkohdista viivytyksettä esimiehille. Tarkemmat tiedot eri roolien tehtävistä ja vastuista löydät työsuojelun intrasivuilta: Työsuojelu kuuluu kaikille.
Työpaikan kaikki työturvallisuusriskit kartoitetaan ja tunnistetut vaara- ja haittatekijät on poistettava mahdollisuuksien mukaan. Jos vaaratekijää ei voida poistaa, niin jäljelle jääneen haitan ja vaaran merkitys työntekijöiden ja esimiesten terveydelle ja

turvallisuudelle arvioidaan. Esimiesten vastuulla on huolehtia työturvallisuusriskien selvittämisestä ja tunnistamisesta moniammatillisesti jokaisessa työyksikössä. Riskien arviointi on merkittävä osa jatkuvaa turvallisuusjohtamista. Riskien arviointi Granite päivitetään kaksi kertaa vuodessa ja aina tilanteiden muuttuessa. Työturvallisuusriskien vähentämisestä vastuussa ovat esimiehet tai johto, mutta toimenpiteitä voidaan vastuuttaa myös muille työntekijöille heidän osaamisensa huomioiden.
Työyksiköiden työturvallisuusriskien arviointi on oltava henkilöstön nähtävillä.
Työterveyshuollon työpaikkaselvityskäynti on osa työpaikan riskienhallintaa. Työpaikkaselvityksessä työterveyshuolto selvittää ja arvioi työn ja työpaikan olosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden sekä arvioi millainen merkitys niillä on työntekijöiden terveyteen ja työkykyyn. Muistilista työpaikkaselvitys-käynnille löytyy täältä: Työterveyshuollon työpaikkaselvityskäynnille muistilista (Pirhan henkilöstölle).

Lisätietoja henkilöstölle: Riskienhallinta

4.2 Riskienhallinnan keinot sekä epäkohtien ja puutteiden käsittely

Toiminnan suunnittelulla ehkäistään ennalta tunnistettujen riskien toteutumista. Hyvinvointialueella on käytössä järjestelmä (HaiPro), johon työntekijä ilmoittaa asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät vaaratapahtumat, epäkohdat tai epäkohdan uhat sekä työturvallisuuteen, toimintaympäristöön, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät havainnot ja tapahtumat.
Sote-valvontalain 29 § velvoittaa hyvinvointialueen henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön **ilmoittamaan viipymättä** palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään **huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden.**

Palveluyksikön esihenkilöt vastaavat ilmoitusten käsittelystä, tarvittavien korjaavien ja ehkäisevien toimien suunnittelusta ja toteutuksesta tapahtumien toistumisen estämiseksi. Esihenkilö voi käyttää tapahtumien selvittämisessä palveluyksikön

turvallisuusasiantuntijoita (esimerkiksi lääkevastaavat), mutta esihenkilö päättää toimenpiteistä. Esihenkilöiden tulee käsitellä tapahtumia säännöllisesti yhdessä henkilöstön kanssa. Esihenkilö vastaa suunnitelmien ja toteutettujen toimien kirjaamisesta ja seuraa toteutettujen toimien vaikutuksia.

Asiakkaan tai potilaan palveluun, hoivaan tai hoitoon liittyvästä vakavasta vaaratapahtumasta käynnistetään vakavan vaaratapahtuman tutkinta tai vaaratapahtuman perusteellinen tarkastelu.

Lisätietoja henkilöstölle: Vakavan vaaratapahtuman tutkinta
Lisätietoja henkilöstölle: Vaaratapahtumat ja epäkohtailmoitukset

4.3 Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen

Riskienhallinnan seuranta

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan uudistetun prosessin ja menetelmien suunnittelu sekä toimeenpano on kesken. Lisätietoa henkilöstölle: Kokonaisvaltainen riskienhallinta - intra.pirha.fi

Erilaisia työkaluja ja yleisohjeita riskien arvioimiseksi toiminnassa löytyy Pirkanmaan hyvinvointialueen riskienhallinnan käsikirjasta (Pirhan henkilöstölle). Onkin hyvä tunnistaa, että riskienhallintaa voidaan toteuttaa tehokkaasti ja tarpeen vaatimalla tavalla, vaikkei esimerkiksi yhteinen sähköinen riskienhallintaohjelmisto olisikaan vielä käytössä jonkin yksittäisen riskienhallinnan teeman osalta. Tukea riskienhallintaan saat osa-alueen mukaan myös erilaisilta riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen asiantuntijayksiköiltä (Pirhan henkilöstölle).

Hygieniaohjeiden ja infektiotorjunnan toteutumisen seuranta

Infektio-ohjeet on koottu henkilöstölle Infektio-ohjeet ja tiedotteet - intra.pirha.fi

Osastolla toteutetaan aseptista työskentelyä potilashoidossa. Tarvittaessa jokaisella on vastuu puuttua huomattuihin epäkohtiin ja hygienia koulutuksia pidetään säännöllisesti. Osastoilla toimii hygieniayhdyhenkilö, jonka tehtävä on tarkemmin kuvattu: Tietoa hygieniayhdyshenkilöille - pirha.fi

Riskienhallinnan raportointi

Vaara- ja haittatapahtumien käsittelyyn on ohjeistus henkilöstölle Vaaratapahtuman ja epäkohdan käsittely - intra.pirha.fi

Osaamisen varmistaminen

Riskienhallinta on järjestelmällistä ja hyväksi tunnettuihin menetelmiin pohjautuvaa organisaation johtamisen sekä ohjaamisen tukemista. Riskienhallinnalla pyritään tunnistamaan ja tarvittaessa hallitsemaan erilaisia organisaation tavoitteisiin sekä toimintaan kohdistuvia riskejä ja uhkia, jotta organisaatio onnistuu toiminnassaan ja saavuttaa asettamansa tavoitteet.

Pirkanmaan hyvinvointialueen riskienhallinnasta vastaa aina viimekädessä toimivaltainen johto. Hyvin-vointialueen kokoisella organisaatiolla riskienhallinnan työ sisältää kuitenkin lukuisia eri osa-alueita ja näiden osa-alueiden osalta johtoa ja henkilöstöä tukevat aina kyseistä osa-aluetta koordinoivat asiantuntijatahot. Lisäksi riskienhallinnan teemoista on laadittu erilaisia ohjeita ja esimerkiksi riskienhallinnan yleistietoa sisältävä Pirkanmaan hyvinvointialueen riskienhallinnan käsikirja.

Vakuutukset kuuluvat kiinteästi osaksi riskienhallinnan kokonaisuutta yhtenä merkittävänä riskien seurausten hallintakeinona. Vakuutusten avulla varaudutaan erilaisten riskien taloudellisiin seurauksiin.

Riskienhallinnasta henkilöstölle Riskienhallinta ja vakuuttaminen - intra.pirha.fi

Pirkanmaan hyvinvointialue tarjoaa henkilöstölle turvallisuuskoulutusta Turvallisuuskoulutus - intra.pirha.fi

Ohjeistus turvallisuuskävelyistä henkilöstölle Turvallisuuskävely - intra.pirha.fi

Tältä sivulta löydät uhka- ja väkivaltatilanteisiin, potilaan evakuointiin, paloturvallisuuteen ja alkusammutusvälineisiin liittyviä turvallisuusvideoita niin yksittäisten työntekijöiden kuin työyhteisöjen turvallisen työn tueksi. Videot ovat tarkoitettu koko henkilöstön käyttöön. Videoita voi hyödyntää esimerkiksi työyh-teisöiden koulutuksissa ja perehdytyksessä, mutta niitä kannattaa katsoa myös omatoimisesti työn niin salliessa. Turvallisuusvideot - intra.pirha.fi (Pirhan henkilöstölle).

Hyvinvointialueella on käytössä järjestelmä (HaiPro), johon työntekijä ilmoittaa asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät vaaratapahtumat, epäkohdat tai epäkohdan uhat sekä

työturvallisuuteen, toimintaympäristöön, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät havainnot ja tapahtumat.
Ilmoitusten käsittelijäksi nimetty saa järjestelmästä sähköpostin, kun käsiteltäväksi on saapunut uusi ilmoitus. Järjestelmän tapahtumaluettelon yläreunassa näkyy ilmoituksen käsittelytilaa kuvaavat värikoodit, ilmoitettujen tapahtumien kokonaismäärä valitulta ajanjaksolta ja eri käsittelyvaiheissa olevien tapahtumien määrät. Värikoodit helpottavat ilmoitusten käsittelyvaiheen seurantaa.
Haipro-ilmoitukset käsitellään työyhteisössä kuukausittain. Päivittäiseen toimintaan vaikuttavat haittatapahtumat käsitellään työyhteisössä mahdollisimman pikaisesti tapahtuman jälkeen. Tarvittaessa kokoonnutaan moniammatillisesti. Raportoinnissa halutaan välttää yksittäisten ihmisten tekemisten tai tekemättä jättämisten julkista ruotimista. Käsittelijän ei tule esimerkiksi pyrkiä tunnistamaan tapahtumaan osallistuneita henkilöitä ja haastattelemaan heitä. Tapahtumasta voidaan puhua työyhteisössä yleisellä tasolla. Käsittelijänä voit kertoa ilmoituksen tiedot eli sen mitä ilmoittaja on havainnut. Tarkkoja päivämääriä tai kellonaikoja ei pidä kertoa, jottei keskustelussa eksytä syyllisten etsimiseen. Avoin yhteinen keskustelu siitä, mitä on voinut tai täytynyt tapahtua, on opiksi kaikille. Se kehittää organisaation kyvykkyyttä vastata yllättäviin tilanteisiin jatkossa. Ilmoitus on arvokas palaute, joka auttaa kaikkia toimimaan entistä paremmin ja sujuvammin.
Pirhan intrasta löytyy ohjeet Vaaratapahtuman ja epäkohdan käsittelyyn. Pirhan kehittämispäällikkö pitää Teams-koulutuksia Haiprosta henkilöstölle.

4.4 Ostopalvelut ja alihankinta

Palvelunjärjestäjä varmistaa palveluyksikön omavalvonnan ja palvelun laadun toteutumisen ostopalvelu- ja alihankintatilanteissa. Sopimuksen kautta hankittavan palvelun laadun tulee vastata omana toimintana tuotetun palvelun laatua. Mikäli puutteita havaitaan, varmistetaan potilas- / asiakasturvallisuus ja puutteet dokumentoidaan. Viipymättä otetaan yhteyttä yksikön esihenkilöön ja käynnistetään vuoropuhelu sopimuskumppanin kanssa laatupoikkeaman korjaamiseksi.

Ostopalvelulääkärit otetaan vain Pirhan tekemän kilpailutuksen perusteella.

Ostopalvelulääkärin työtä valvoo työnantajan edustajana ylilääkäri.

4.5 Valmius- ja jatkuvuudenhallinta

Valmiuden- ja jatkuvuudenhallinnalla varmistetaan, että organisaatiolla on kyky hoitaa sille kuuluvat tehtävät mahdollisimman häiriöttömästi ja huolehtia mahdollisista uusista, tavanomaisista poikkeavista tehtävistä kaikissa tilanteissa. Pirkanmaan hyvinvointialueen ydintehtävä on sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestäminen kaikissa olosuhteissa.
Kokonaisvarautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin muodostuu Pirkanmaan hyvinvointialuetta koskevasta valmiussuunnitelmasta sekä tehtäväalueiden ja palvelutuotannon valmiussuunnitelmista.

Lisätietoja: Pirkanmaan hyvinvointialue, valmiussuunnitelman yleinen osa - pirha.fi

Noudatamme Pirhan valmiussuunnitelmaa.
Varautumisen avulla varmistetaan organisaation kyky toimia mahdollisimman häiriöttömästi sekä huolehtia mahdollisista uusista ja poikkeavista tehtävistä kaikissa tilanteissa. Varautumiseen kuuluu valmiussuunnittelu, jatkuvuuden hallinta, henkilöstön kouluttaminen ja valmiusharjoitukset. Henkilökunnan perehdyttäminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen ovat tärkeä osa toimivaa turvallisuustyötä. Henkilökunnan kyky toimia poikkeustilanteissa on perusta sille, miten hyvin tilanteista selvitään.
Toimintayksi-köissä tulee henkilöstöä kannustaa valppauteen varautumisen osalta. Jokaisen toimintayksikön tulee varautua kriittisen infrastruktuurin (sähkö, vesi, lämpö ja tietoliikenne) häiriöiden varalle. Sähköisten tietojärjestelmien haavoittuvuus on tärkeää huomioida osana toiminnan turvaamista. Häiriöt ja katkokset järjestelmien käytössä vaikuttavat muun muassa tietoliikenneyhteyksiin, tiedon käytettävyyteen sekä potilas- ja asiakastietojärjestelmien käyttöön. Ongelmat sähkönjakelussa voivat estää pääsyn tietojärjestelmiin kokonaan ja kyberhyökkäyksestä johtuva järjestelmien toimimattomuus voi saada aikaan merkittävän häiriötilanteen. Tietojärjestelmien ollessa pois käytöstä siirrytään potilas- ja asiakastietojärjestelmiä koskevan häiriötilannesuunnitelman mukaisiin menettelyihin.

Pirkanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnitelma on valmistunut joulukuussa 2022. Se kuvaa yleisellä tasolla hyvinvointialueen resursseja ja varautumisen menettelyitä. Valmiussuunnitelma tarkistetaan ja tuodaan aluehallituksen käsiteltäväksi kerran valtuustokaudessa ja aina, kun turvallisuusympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia. Valmiussuunnitelman yleisen osan päivittämisen koordinaatiosta vastaa konsernipalvelut. Valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen ja se julkaistaan hyvinvointialueen ulkoisilla sivuilla. Sairaalapalveluiden valmiussuunnitelma on työn alla.

5 Omavalvonnan toimeenpano ja toteutumisen seuranta

5.1 Toimeenpano

Henkilöstön omavalvonnan osaamisen varmistaminen

Omavalvontasuunnitelma tehdään henkilöstö mukaan ottaen mahdollisuuksien mukaan. Omavalvontasuunnitelma käydään aina koko työyhteisön henkilöstön kanssa läpi ja siinä vaiheessa kaikilla on mahdollisuus ehdottaa muokkauksia ja muutoksia.

5.2 Toteutumisen seuranta ja raportointi

Omavalvonnan toteutumisen seuranta

Palvelualueen / yksikön vastuuhenkilöt ja henkilökunta seuraavat omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista jatkuvasti. Jos toiminnassa havaitaan puutteellisuuksia, yksikkö tekee korjaavat toimenpiteet asian kuntoon saattamiseksi.

Omavalvonnan raportointi

Toiminnassa havaittujen epäkohtien korjaustoimenpiteet raportoidaan kolmen kuukauden välein ennalta määritellyillä mittareilla. Raportit julkaistaan vastuualuetasoisesti Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi).

6 Omavalvontasuunnitelman hyväksyntä

Omavalvontasuunnitelma päivitetty (paikka ja päiväys)

Tampere 2/2026

Palveluyksikön vastuuhenkilö

Sari Lepistö, Kirsti Nurmela

Omavalvontasuunnitelman hyväksyjä

Hanna-Mari Alanen

pirha.fi

Seuraa meitä somessa.